Масса а мехкашкара пролетареш, вӀашагӀкхета!

ШИНАРДИ,
1
АВГУСТ,
1967 шу.
№ 90 (4415).
Мах 2 кап.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГӀалгӀай обкома Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Советеи Министрий Советеи орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

СИЙЛАХЬ-ЙОККХАЧА ОКТЯБРЬСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕВОЛЮЦЕ 50 ШУ ДИЗАРА ХЕТАЯЬЧА СССР ХАЛКЪИЙ IV СПАРТАКИАДЕ

ДАКЪА ЛОАЦАРАШКА

Деза новкъостий!

Советски Союза Коммунистически парте, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, ССР Союза Министрий Совето дӀайха моаршал лу СССР халкъий юбилейни Спартакиаде дакъа лоацарашка, берригача советски физкультурникашка а спортсменашка а, тренерашкеи преподавателашкеи, шоана ловца боаккх мехка физически культуреи спорти дегӀаккхувлача, вай Даьхен низ дӀахо чӀоагӀбеча оаш керда толамаш дахар довш.

Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дуза ди гаргакхаьчача хана дӀайолаеннай СССР халкъий йиълагӀа Спартакиада. Духовнии физическии массе оагӀорахьара дегӀаахара шерра торонаш хилийтай социалистически строя Советски Союза дерригача халкъашта. Советски Ӏаьдал латтача шерашка бокъонца берригача наьха юкъара, керда саг — коммунизма гӀулакх бахьан долаш къовсам лоаттабер хьалкхеварах доалла лоархӀаме дакъа а хинна дӀаэттаб физкультурни болам.

Болхлой коллективай, колхозни юрта, деша багӀача кагирхой, Советски Эскара хӀара деннарча вахаре чӀоагӀа юкъеенай физкультуреи спорти.

Юбилейни Спартакиада спортивни мероприятешка дакъа лоац миллионаш болча физкультурникаша. Царех дуккха бараш йоккха спортивни говзал йолаш ба.

КПСС Центральни Комитет, СССР Лакхехьарча Совета Президиум, ССР Союза Министрий Совет дог тийша а, советски физкультурникаши спортсменаши дӀахо а керда общество хьалъерий хьалхарча мугӀарашка латтаргхиларах, къахьегачеи дешачеи цар шоашкара хьокхам тергхиларах, вай сийлахь - йоккха социалистически Даьхе дорае массаза а уж кийча хургхиларах.

Советски Мехка физкультурникаши спортсменаши, къовсам лоаттабе физкультурни болам кхы а шерагӀа боаржабара, лакхагӀа йола спортивни результаташ яха, дунен керда рекордаш увттае!

Даькъала хилба советски физкультурникаши, спортсменаши!

Даькъала хилда турпалера советски халкъ — коммунизм хьалъеш доаллар!

Хоастам хилба Советски Союза Коммунистически партена — советски халкъа исторически коталонаш яхара дегаш урауттадери уж вӀаштӀехьйоахари!

Даькъала хийла вай низ бола социалистически держава — Советски Социалистически Республикай Союз!

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ

СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ.

ХЬИНАРЕ КОММУНИЗМ ХЬАЛЪЕР

Советски Ӏаьдал эттача шерашка, социалистически хувцамаш де вай мохк болабеннача хана В. И. Ленина аьннад: «Цхьаккха хувцамаш а фантастически чехка хургда аьлча вайцига цхьаккха а саг тешаргвац, амма негахьа санна болама кулгалдер бокъонца йола революционни парти яле вахаре хила йиш йолча тайпара сиха уж хургда, хиларах вай теш, хӀаьта фуннагӀа хуле а ишта сиха вай уж дерг а да». Уж Ӏалаьмате хьаькъалера, кхоане гуш аьнна баьчча дешаш дагадох мехка халкъа боахамо квартале, ах шера, шера даьхача толамий уйла еш хилча.

Цу хана сийлахь-воккхача Ленина яьхха тайпара сиха хул хӀана вай мехка хувцамаш. Хьаьзцаргъя вай Советски Ӏаьдала юбилейни 1967 шера хьалхарча ялх бетта халкъа боахама план кхоачашъяра итогаш. Цар вай массане а, берригача советски наьха дагаш гӀоздоах, хӀана аьлча цу ах шера доккхий толамаш даьхад вай мехко коммунизма материально-технически база хьаеча. Промышленносто тӀехкхоачашъяьй валови продукци арахецара план. Соакха цу ханачул 10,6 процент лаккхъеннай укх шера хьалхарча ах шера промышленни производства объем. Къахьегама овсарле 7 процент лаккхъеннай. Продукцега дӀадодар лохдара чотах планал совгӀа яь экономи 400 миллион сом да. Халкъа боахама дерригa доакъош дегӀаух. Йиъ эзар гарггарча предприяте опыто дика хилар хьахьекха йолча планировании экономически стимулировании кердача формага дала вай доладелча денз къаьстта сиха дегӀаух вай боахам.

Ишта дегӀаух советий мохк юбилейни шера, ишта бӀубенна долх вай коммунизмага. ТӀаккха тамаш йий советски наха шоашта карагӀдаьннечох доккхал деш хилча а уж дегаш гӀоздаьнна хилча а.

Дика къахьийгад юбилейни шера хьалхарча ялх бетта Нохч-ГӀалгӀайчен къахьегамхоша а. Промышленность а юрта боахам а дикка дегӀабенаб цу юкъа. Доккхий толамаш даьхад цу ах шера мехкдаьттахоша, химикаша, машинашъераша, промышленноста кхыча доакъоша.

Дерригача советски халкъо хьинаре къахьег юбилейни шера, цудухьа дика я хьалхарча ах шера итогаш а. ХӀара денна кхоач вайга цу е вокх районе балхаш деш болча советски наьха къахьегама толамех дола хоамаш. ХӀара советски сага девиз а хинна дӀаэттад: «Юбилейни шера — ударно хьега къа!» яха дешаш.

«Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу» дизарах йолча КПСС ЦК Тезисаш тӀа аьннад: «Вай де лерхӀар — коммунизм. Хьалхашка латта практически декхараш кхоачашдар генеральни перспектива кхоачашъярца — коммунизм хьалъярца дувз парте... ХӀаьта де лерхӀар сийлахь хилча хьахул халкъа турпала энерги. Коммунизм хьалъю хӀара денна фабрикашка, заводашка, колхозашка, совхозашка балхаш деча болхлой, ахархой, творчески интеллигенце къахьегамо». Из дика кхетаду советски наха. Царна хов рузкъа сигалара Ӏочу ца ухилга а из къахьегамца хьаде дезалга а. Цудухьа коммунизм хьалъеш боахкача советски наьха строера ший моттиг йовзар, цар кхоачашдеча сийлен гӀулакха юкъе шийгара доалгӀа дакъа лацара ший эггара хьалхарча аргӀанара декхар лоархӀ хӀара советски саго. Къа ца хьега йиш йолаш вац вай обществе ваха саг. Из дӀадех цунгара цун ший сакхетамо а ерригача обществa а. Наьха къахьегамо хьадеча рузкъах тийша я общество, хӀара сага вахара хьал.

Творчески, са а кхеташ къахьегара тӀахьех вай Коммунистически парте. Миллионаш болча советски наха практически гӀулакхашца жоп лу цу тӀахьехама. Дог раьза а долаш хьаллоац из парте тӀахьехам Нохч - ГӀалгӀайчен къахьегамхоша а. Уж хьинаре оарцагӀбаьннаб юбилейни декхараш кхоачашдара. Республика ерригача миӀингашкара ух дог гӀоздоахаш дола хоамаш. Дика къахьег вай мехкдаьттахоша. ТӀехкхоачашдаьд цар мехкдаьттеи гази яккхара даькъера шоай ах шера декхараш, ханал хьалха кхоачашъяьй 7 бетта план а. Цар болх бе йолаялийтай массехк керда лакха дебит йола скважина, соакха цу ханачул 25 процент дукхагӀа даьккхад укх шера хьалхарча ялх бетта мехкдаьтта, газ— 26 процент.

104 процент кхоачашъяьй ах шера план крекинг - заводо. Цу гӀулакха юкъе Ӏалаьмате доккха дакъа лоац коммунистически къахьегама ударникаша, уж 800 саг ва заводе. Массанена йовзаш я укхаза Смирнова цӀи лелаю установка. 16 саг ва укхаза болх беш. «ХӀаравар массанена тӀехьа, массава а цхьаннена тӀехьа» — яхача девизах баха а бах болх а бу цар.

Хьинаре коммунизм хьалъер! Уж дешаш ала доагӀа хӀанз сихбенна кхашкара балхаш деш, паччахьалкхен амбараш ялатах хьалъюзаш боахкача колхозийи совхозийи къахьегамхоех а. Грозненски района Ленина цӀерагӀча артела къахьегамхоша дика хьувкъам кхебаьб. Из чуэцача белгалбаьнна дика болх бу комбайнераша вежараша Степанеи Федореи ШайповаловгӀар, Кучи Битаева, кхычар. Царех сага комбайно сменах 36 тоннага кхоачаш ялат оард.

Шоай низ ца кхобеш къахьег вай дуккхача хьайбаш леладераша. Ялх бетта итогех шура яккхара республике хьалхара моттиг лаьцарашца ба Сунженски района Кирова цӀерагӀча колхоза доярка М. Рыбалко, Наурски района «Терский» совхоза доярка З. Завраева, «Назрановский» совхоза доярка Социалистически къахьегама турпал Л. Барахоева, дуккха кхыбараш.

Промышленносте а юрта боахаме а балхаш дика дечар, новаторий цӀераш йоахача хана хьоабе йиш йолаш бола нах бӀаьш, эзараш ба, хӀана аьлча дукха ба вай предприятешка, колхозашка, совхозашка хьокхаме къахьегаш а кердадар, Ӏилманнеи техниканеи карагӀдаьннар, прогрессивни дар балха юкъедахьара хьинаре оарцагӀбоалаш а бола нах. ХӀаьта ишта хьинаре, шоай низ ца кхобеш къахьегаш нах хилар чӀоагӀа лоархӀаме да дӀахо керда толамаш дахара.

Коммунизм хьалъеча керда толамаш дахара даим дӀахьалхагӀерта веза. денгара денга совдаха деза къахьегама хьинар, хӀара советски саг хила веза из кхетадеш. ХӀамалг яккха гӀертараштa, болх бохабераштa, къахьегама дисциплина йоацараштa, жуликашта моттиг хила йиш яц вайна юкъе. Вай общества низ наьха къахьегамах латт. «Дисциплинеи самодисциплинеи,—аьннад КПСС ЦК Тезисаш тӀа, — халкъа рузкъан хьурмат дар, принципиальность, наха вӀаши лархӀар, саг ший сий лакха лоаттадеши гражданственность йолаши хилар, антиобщественни гӀулакхашца машар боацаш хилар — уж коммунистически нравственностаца хиланза дергдоацараш». Воаш наха юкъе кхетама болх беш, КПСС Программа дӀадеххача тайпара, законности правопорядоки ларабеш, зуламашца машар боацаши царца къовсам лоаттабеши хила деза вай. ХӀара саго шешийга ала деза со коммунистически морала принципаша дӀадеххача тайпара ваха а, къахьега а, юбилейни декхараши пятилетка шоллагӀча шера заданеши кхоачашъяра хьинар кхо ца де декхарийла ва.

КПСС Нохч-ГӀалгӀай обкома VII пленум

Шоаттадийнахь политически просвещене ЦӀагӀа дӀахо ший болх бир Нохч-ГӀалгӀай обкома VII пленумо.

«Промышленносте а гӀишлошъеча а КПСС XXIII съезда решенешка хьежжа технически прогресс сихъяра хьакъехьарча областной партийни организаце декхарех» яхача ден повестка шоллагӀча дешах йола доклад обкома членашта хьалхxе а дӀаяхьийта хиларах цу дешах доклад янзар пленуме.

Цу дешах лаьцача пренеех къамаьлаш дир «Грознефть» объединене начальника н. **Назарова**, машиннаькъа Грозненски отделене керттерча инженера н. **Похвищева**, КПСС Шаьла райкома хьалхарча секретара н. **Осмаева**, «Грознефтехимзаводы» объединене начальника н. **Пальчикова**, «Электроинструмент» завода керттерча инженера н. **Брагинске**, «Малгобекнефть» НПУ № 1 йолча бурувдеттача контора парторганизаце секретара н. **Албогачиева**, облсовпрофа председателя н. **Сидельникова**, ГрозНИИ директора заместителя н. **Брещенко**, «Старогрознефть» НПУ мехкдаьтта доаккхача мастера н. **Магомадова**, «СевКавНИИ» директора заместителя н. **Шаньгина**, «Чечингпромстрой» объединене механизаце управлене начальника н. **Шурубура**, технически информаце ЦӀен директора н. **Беляева**.

Цу дешах лаьца къамаьл дир пленуме КПСС Нохч-ГӀалгӀай обкома хьалхарча секретара **С. С. Апряткина**.

Дийцача дешах сопам тӀаийцар пленумо.

«КПСС ЦК майски Пленума решенеши Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизара сийна тӀаийца социалистически декхараши кхоачашдара лелама хьакъехьара КПСС Урус-Мартанеи Наурски райкомий отчетах» йола КПСС обкома VI пленума решени кхоачашъяра леламах информаци йир пленуме КПСС обкома секретара н. **Бонова**.

Пленумо чӀоагӀвир КПСС обкома ейгача, кхачан промышленностеи торговии отдела заведующелла нов. Ахмадов А. З., административни отдела заведующелла — н. Калагов Г. В., партийни комиссе председателалла н. Сышкков И. А., кхыча балха тӀа вахарца дувзаденна цу гӀулакха тӀара нов. Склокин Г. В. мукъа а воалийташ.

Пленума болх цу тӀа чакхбаьлар. Цун балхах йола отчет газета тӀа хургья.

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТАГА, СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМАГА, СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТАГА

Тха, СССР халкъий IV-ча юбилейни Спартакиаде дакъа лоацарий чӀоагӀа дегаш айдаьа Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето дайтача моаршала дешаша.

Мехкарча берригача физкультурникийи спортсменийи цӀерагӀа дег тӀара баркал оал оаха Коммунистически партена, Советски правительствана физкультуреи спорти дегӀаккхувларах, тха къонала, тха ираза дас санна цар даим йоакхо еш хиларах.

Шовзткъеи итт шера доккхий толамаш даьхад спорто. Доккхал де хӀамаш долаш да тхо. Цхьабакъда, тхона хов, дӀахо де дезаш дола хӀамаш дуккха а дукхагӀа долга, тхона доккхий хӀамаш карагӀдалар доглоахаш советски халкъ хилар.

Тхоах хӀаравар заводе, гӀишлошъеча, колхозе, школе, вузе къахьегача, дешача, спорт лелаеча тхоашкара хьокхам телаш хургва. Даьхенна, коммунизм хьалъяра гӀулакха мутӀахьа а хинна царга латтачул дезагӀа а долаш хӀама дац оаха лерхӀаш.

Вежарашха йолча ерригача республикай физкультурникийи спортсменийи цӀерагӀа оаха дош лу хьамсарча Коммунистически партена, цун ленински Центральни Комитета, Советски правительствана советски спорта сийле кхы тӀа а лакхъяр, вай Даьхен байракх хургдолча олимпийски ловзарашка сийленца чакхъяккхар духьа советски кагирхоша долла хӀама дергхиларах.

Коммунистически партена — хоастам!

ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГ

Дика къахьегаш ба Надтеречни района «Озерный» яхача совхоза кхаш леладераш. ХӀанзле 375 гектар мукх, 90 гектара тӀа йийна горох чуийца баьннаб совхоза механизатораш. ХӀанз кӀа чуийца доалаш латт. КӀезига дац из совхозе, дерригa чуэца дезар 1575 гектар да. ХӀанзле 2000 тонн ялат паччахьалкхенна дӀаденна даьннаб.

Совхоза кхашка итт комбайн я ялат чуэцаш. Комбайнераштa юкъе яьржача социалистически яхье къаьстта белгалваьннав Хамилов Султан. ХӀара сменах, норма 11 гектар йолча, 20 гектара тӀара кӀа хьокх цо. Ший воӀаца Бесланаца ишта дика болх беш ва комбайнер Мадиев Лукман а, смени нормаш тӀехкхоачашъю цар.

Дика лел совхоза хьаттара болх а. Хьокхаме къахьег укхаза Б. Амсиевас, М. Китаевас, Ш. Явагвас, кхычар.

Дика вӀаштӀехьбаьккхаб механизатораштa юкъе агитационно - массови болх. Совхоза кхашкарча станашка тайп-тайпара керда журналаш, газеташ хул.

Юбилейни шера тӀаийца социалистически декхараш дикка тӀехькхоачашдергда совхоза кхаш леладераша.

М. ЗУХАЙРАЕВ.

КЕРДА АГРЕГАТ

3500—5000 метр кӀоарга дадача мелови тӀоанашта бурув тохаш, скважинашта капитальни ремонт еш таханарча денналца йоккхий халонаш нийслу. Уж халонаш нийсъялар бахьан да скважинашта капитальни ремонт еча эша низ бола дӀа-юха кхувла агрегаташ йоацилга. ХӀанз йолаш йола агрегаташ «АО-50», «Бакинец», кхыяраш 50 тонн мухь хьалъийбеш мара яц, хӀаьта бурув деттача инструментий дозал 80 тонн я. Цулухьа кӀоаргача мелови скважинашка капитальни ремонт еш боккха низ бола бурув детта оборудовани лелаю. Цу бурув деттача оборудованена монтаж еш цхьа бутт ах бутт е ши бутт ха йоаю, пул совгӀа 50—70 эзар сом ахча а лола цунга. Из бахьан долаш скважинашта ремонт ю ха тӀехьайоал, хьалоаккхаш дола мехкдаьтта кӀезиглу.

Геттара кӀоаргача скважинашта капитальни ремонт еча дӀа-юха кхувлача агрегата керда конструкци еш болх баьб Азербайджански мехкдаьтта машинаш еча Ӏилма - тохкама института коллективо.

Укх деношка «Грознефть» объединене совещани хилар. Цига йийцар «АЗИИНМаша» коллективо яьча агрегата проект. Совещане ювца оттаь агрегаташ шин тайпара яр. ЦаӀ ше-шегӀа лелаш я, шоллагӀъяр трактораца дӀа-юха кхувларгйолаш я. Цу шинне а 80 тонн бола мухь хьалъайбалла низ ба. Эргача установкаех латт керда хьаяь агрегат. Выпкали мухь хьалъийбеча лебедкали совгӀа, укх агрегатах еллай грязеви насос, ротор, агрегатапа я топпар кегаберг а. Из агрегат дӀаоттае а ерригача оборудованена монтаж е а деррига 2—3 ди мара эшац.

Цу проектага хьежар «Грознефть» объединене мехкдаьтта - промыслови управлене мел вола инженер, техник, механик, капитальни ремонт еча цеха мастераш. Агрегатага дукха нах хьажаро торо хулийт цун конструкцена пайдане дола хувцамаш де а, тӀехьа тӀайоагӀача хана цунца болх беча мехкдаьттахошта болх дӀабахьа аттагӀа хургдолаш цун конструкци дикагӀа йовзийта а.

Проект ювцача хана агрегата конструкце дикал лакхъяра пайдане предложенеш елар «Октябрьнефть» НПУ капитальни ремонт еча цеха керттерча инженера Мукоана, «Сунжанефть» НПУ керттерча инженера Захарова, скважинашта капитальни ремонт еча цеха воккхагӀволча инженера Петкевича, кхычар.

Цига къамаьлаш даьча болхлоша агрегата конструкци могайир. цун лакха мах а бир, хӀаьта из мамогта сихагӀа арахецилга а дийцар. «Грознефть» объединене керттарча инженера Н. Стажникова белгалдаьккхар «АЗИИНМаша» реконструкци яьча агрегаташа мелови скважинашта капитальни ремонт еш Нохч - ГӀалгӀайчен мехкдаьттахошта хьалхашка даьтта халонаш дӀаяха а, геттара кӀоаргара мелови скважинаш тахка а торо хулийтаргйолга.

Г. ЛУКЬЯНОВ,
«Октябрьнефть» НПУ производственно - технически отдела начальник.

ШКОЛАШ КИЙЧА Я

Ше мел дергдола хӀама даь а яьнна хьатӀадоагӀача кердача дешара шера кийчъеннай Советски района №2 йола юкъера школа. Массайолча классашка кӀира теха, корашта, наӀараштa басар хьекха, ремонт е езаш хинна парташ, доскаш тоадаь яьннай школа.

Из хьахиннал школа технически персонала а дешархой коллектива а хьинарца. Шоай низ кхобанзар цар школана ремонт еча. Къаьстта дика къахьийгар цига техничкаша Межидова Патас, Бакалаева Тамас, Межидова Медината, кхычар а.

Белгалде деза укхаза Ӏанна мел эшаргдола доагор а Ӏалашдаь дальналга. Ишта ремонт а ль кийчъяьй хьехархой квартираш а.

А. ХАСБОТОВ.

ЯХЬЕ КОТБАЬННАРАШТА—СОВГӀАТАШ

Юбилейни шера социалистически яхье яьннача республика культура учреждений предприятий балха итогаш яьй. Полиграфически промышленноста предприятешта юкъе шоллагӀча квартале хьалхара моттиг Веденски типографега кхаьчай. Валови продукце план 128 процент кхоачашъяьй цу типографе коллективо. Продукцега дӀабода мах лох а баь планал совгӀа пайда баьб.

Нохч - ГӀалгӀай Министрий Совета непайоазон Управленеи культура болхлой профсоюза обкома президиумеи цхьана яьча решенех цу типографена еннай Облсовпрофеи Министрий Советеи дӀа-юха тела ЦӀе байракхи ахчан премии.

Укх шера шоллагӀча квартале дика болх барах барнал аьннад: Наурски, Назрановски, Малгобенски, Гудермесски, Сунженски, Урус - Мартановски, Ачхой-Мартановски, Надтеречни типографей коллективашта.

Культура болхлой профсоюза обкомеи кинофикаце Управленеи дӀа-юха тела ЦӀе байракх кхаьчай Челюскинций цӀерагӀча кинотеатрага. Валови сбора план 117,6 процентаи дика гӀулакх а деш нах кинофильмашка хьажийтара план 103,4 процентаи кхоачашъяьй цу коллективо.

Яхье яьннача районни киносета директешта юкъе нетъяьннай Ножай - Юрта районни киносета дирекци. Валови сбора план 127 процентаи нах кинофильмашка хьажийтара план 126,7 процентаи кхоачашъяьй цу киносета коллективо. Наха лерттӀа гӀулакх дара ший низ а хьинар кходац цо. Культура болхлой профсоюза обкомеи кинофикаце Управленеи дӀа-юха тела ЦӀе байракх еннай цунна а.

Къахьегамхошта дика гӀулакх а деш ше тӀаийца социалистически декхараш кхоачашдаьд «Лермонтовский» совхоза киноустановка коллективо. Валови сбора план 165 процентаи зрителаш кинофильмашка хьажийтара план 125 процентаи кхоачашъяьй цо. Цудухьа республика ерригача киноустановкашта юкъе хьалхара моттиг цунга кхаьчай. Культура болхлой профсоюза обкома президиумеи кинофикаце Управленеи цхьана яьча решенех дӀа-юха тела ЦӀе байракх еннай цу киноустановка коллектива.

ШоллагӀча квартале яьча итогех республика кинофикаце 22 предприяти профсоюза обкомеи кинофикаце Управленеи сийлен Доска тӀа яьхай. ХӀаьта шийтта районни киноустановкай болх белгалбаьнихаб.

Н. ПЕТРОВ.

ЦХЬАНА ЯЬ СОВЕТСКО-ИРАНСКИ КОММЮНИКЕ

СССР правительства вийха вена 19 июле денз 28 июле кхаччалца официальни визитаца Советски Союзе хилар Ирана Премьер - Министр Амир Аббас Ховейда. Мехка гӀолла лелача хана, Ирана халкъаца советски халкъа доттагӀала уйла хилар дӀа а хьокхаш, безаме тӀаэцар ирански Премьер - Министр.

Москве доттагӀал тӀехьа а пайдане а переговораш хилар А. А. Ховейда Л. И. Брежневцеи, А. Н. Косыгинцеи. Переговорашка дакъа лоацаш хилар Иранеи Советски Союзеи кхыбола паччахьалкхен дейтелаш.

ДоттагӀал долчеи вӀаши дагардар кхетадечеи хьалашка хинна Ирана Премьер - Министрацара Советски Союза кулгалхой беседаши переговораши, йоах коммюнике тӀа, хӀанзарча дунен халкъашта юкъерча гӀулакхий а хӀаьта иштта Советски Союзаи Иранаи юкъера шин оагӀорахьара гӀулакхаш дӀахо дегӀаккхувлара а дешай хьакъехьа яр.

ОагӀонаша бакъдир тайп - тайпара строяш йола паччахьалкхенаш машаре яхара политика шоаш хьаллоацаш хилар.

ОагӀонаша къаьстта уйла тӀайохийташ йийцар хӀанз Гаргарча Малхбоалене латта кризис. Цар харцахьа лоархӀ дунен политике къовсам тӀа дола дунен халкъашта юкъера дешаш къоастадеча хана территореш дӀалувцар духьа низ юкъебаккхар. Полестине бахача Ӏарбий законни бокъонаш бакъ а еш, цар хьалех цу территоре хьакъехьара ООН-а резолюцеш кхоачашъелга, тӀеххьара тӀом болча хана дӀалийцача Ӏарбий территорешкара бӀунаш арадоахилга цу районе машар юхаоттабаргеи кхерамале ца хиларгеи бола наькъа тӀа боаккха лоархӀамера гӀа хилар соцаду.

Шина а правительствана керте латтараша хьакхайкадир Вьетнамерча тӀема дӀахо эскалаци ярцеи дерригача дунен тӀа машар лоаттабара гӀулакха из кхераме хиларцеи дувзаденна шоашка чӀоагӀа саготo кхаьча хилар. Цар хьакхайкадир вьетнамски дош 1954 шерарча Женевски соглашенейи ший кхел, ший гӀулакхашка кхыча мехкара юкъегӀертилга доацаш ше къестае бокъо йолаш вьетнаски халкъ хилар сийдареи. ларда тӀа къоастале дезаш хилара шоаш раьза хилар.

ОагӀонаша хьакхайкадир, йоах коммюнике тӀа, дунен халкъашта юкъера чӀоагӀа тӀахьожам а болаш массане а цӀендаь герз дӀадаккхара хьакъехьа соглашени яр массане а юкъара машар ӀалашбарачӀоагӀа пайлана хургхиларах шоаш чӀоагӀа дог тийша хилар. Ядерни герз доаржа ца дара проблема къоастаелга боккхача лоархӀаме хургхилар теркал а деш, цар хьакхайкадир, шоаш доагӀаш дола дунен халкъашта юкъера договор дара тӀехьа хилар. Лаьтта кӀал деш дола ядерни тохкамаш соцадар, ядерни герзах мукъа йола зонаш, къаьстта а Юкъерчеи Гаргарчеи Малхбоалене хьаяр, цу тайпара кхы гӀулакхаш чакхдахар массане а цӀендаь герз дӀадаккхаргахьеи массане а юкъера машар чӀоагӀбаргахьеи эффективни гӀанаш дахар хургдар.

Европерча гӀулакхех шоашта хетарашта дӀа юха зага а баьина, оагӀонаша хьакхайкадир. Европера кхерамзле Ӏалашъярах машара гӀулакх европейски континенте меттел, дерригача дунен тӀа а чӀоагӀӀара йола лоархӀамера фактор хургхиларах шоаш дог тийша хилар.

ОагӀонаша белгалдаьккхар, советско-ирански дикача лоалахой гӀулакхаша Юкъерчеи Гаргарчеи Малхбоалеи районе латтача хьалашта дикача оагӀорахьара влияни еш хилар а СССР-аи Иранаи юкъера дика гӀулакхаш чӀоагӀдар дунен халкъашта юкъера кхерамзле хьаллоаттаярен машар безача мехкаша цхьана леладу гӀулакхаш ООН-а Устава лакхача принципий уйланца дегӀакхувлареи гӀулакха юкъе лоаца пайдане дакъа хилар а.

Советски Союзеи Иранеи правительстваша дӀахкайкадир, йоах коммюнике тӀа, цхьана леладу советско - ирански экономически гӀулакхаш дикача оагӀорахьа дегӀаухаш хилара шоаш раьза хилар. Хиннача беседаша хьахьекхар, шин мехка юкъе из беркате цхьана къахьегилга дегӀакхувлара кхы а йоккхий торонаш йолаш хилар.

Шин мехка юкъера экономически технически бувзамаш дегӀакхувлара хьакъехьа переговораш еча хана оагӀонаш раьза хилар хӀанз цхьана леладу технически экономически гӀулакхаш Ирана йиълагӀа пхе шера план чакхъялалца дӀахо дахьара.

ОагӀонаша вӀаши хоам бир шоай мехкаш дегӀаахара хьакъехьа. Советски кулгалхоша дийцар Советски паччахьалкхе йолаш йолча укх 50 шера советски халкъа карагӀлийннача хӀамаех. Ирана Премьер - Министра дийцар Ирана шахиншаха инициативах а кулгалца а Иране хулаш йолча эргалонех. Шинна а оагӀоно дӀа-юха ийца из информаци вӀаши чӀоагӀа хьашт долаш яр.

Ирана Премьер - Министра официальни визитаца Иране хьийхар СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин. Из хьехар баркал а оалаш тӀаийцар. Визита ха тӀехьагӀа къоастаергья.

Ирана Премьер - Министр Советски Союзе варах. йоах коммюнике чакхйоаллача. советско-ирански дикача лоалахой гӀулакхаш дӀахо дегӀакхувлара юкъе. шин мехка юкъера тешами вӀаши загардар кхеталелгеи чӀоагӀдара юкъе даьца керда дакъа хилар. хӀаьта из бокъонца СССР-еи Иранеи халкъий хьашташта дерригача дунен тӀарча машара гӀулакха маэшара а да.

(ТАСС).

КПСС НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА VII ПЛЕНУМ

ДАИМ ТЕРКО Е ПАРТЕ РЕШЕНЕШ КХОАЧАШЪЯРА ЛОАТТАБЕЧА ТIАХЬОЖАМЕИ УЖ МИШТА КХОАЧАШЪЮ ХЬАЖАРЕИ

КПСС обкома аргIанара пленум хилар укх шера 28—29 июле. Хьалхарча дешах: «ТIаийца решенеш кхоачашъяра областной партийни организаце лоаттабу тIахьожам КПСС XXIII-ча съезда решенешка хьежжа чIоагIбарей уж кхоачаш мишта ю хьежарей дехкарех» — пленуме доклад йир парте обкома хьалхарча секретара нов. **Апряткина С. С.**

— Партеи правительстваи директиваш а шийн решенеш а кхоачашъелга вIаштIехьдаккхари цунна тIахьожам лоаттабари, — аьлар докладчика, — бIарчча хьайийцача ерригача партеи цун ерригача организацейи кулгалдара балха лоархIаметIара дакъа да. Советски пачхаьлкхе хьахиннача юххье а тIехьа В. И. Ленина яьхад, «Решенеш кхоачаш мишта ю хьажар, бокъонца хьахиннар миштад хьажар —из да лардереи керттереи... дехкар».

ХIанзарча хьалашка коммунизм хьалъяра масштабаш лакхъяларца дувзаденна лакхлу тIаийца решенеш кхоачаш мишта ю хьежаргара дIадехараш а. Цхьа бахьан доацаш дац коммунистически общество хьалъеча хана партенеи халкъаи хьалхашка латта дехкараш чоалханегIа хиларца чIоагIбанза баргбац тIаийеш йола решенеш кхоачашъяра лоаттабу партийни, пачхаьлкхеи, общественни тIахьожам, яхаш КПСС XXIII-ча съездо белгалдахар.

Съезда уж решенеш кхоачаш а еш, КПСС Центральни Комитета Пленумаш, обком, горкомаш, райкомаш укх тIеххьарча хана уйла дукхагIа тIаахийта яьннай решенеш кхоачашъяра лоаттабеча тIахьожамаи уж мишта кхоачашъю хьежарай. Моттигашкара гIулакхаш малагIча хьала тIа да хьожаш къоаста а дийя, партийни комитетий бюрошкеи пленумашкеи даим ладугI боахамий кулгалхойи лохе латтача органийи отчеташка.

Укх тIеххьарча хана КПСС обкома хIара пленум массаза хул хоам бу, областной комитета решенеш кхоачашъяра бюрос фу даьд, кхоачашдаьдаьннар фуд, кхоачаш ца деш дисар фуд а из хьан бехкагIа дисад а, харцахьа даьр фуд а хойташ. Обкома членашка хоам бу, пленумашта юкъе КПСС обкома бюрос яь керттера решенеш малагIаш я хойташ а.

Уж тайпа хоамаш делга КПСС Грозненски горкома, Шаьла, Урус-Мартана, Наурски, Шелковской, Грозненски, кхыча райкомий практикана юкъедахад. ДукхагIа йолча юххьанцарча партийни организацешка правило а хинна дIаэттад партийни собранешка хьалхагIа тIаийца хинна решенеш кхоачашъяра хьакъехьа хоам белга.

ТIахьожама белгталара система вIаштIехьъяьннай КПСС Грозненски горкоме. Решенеш кхоачашъяра тIахьожам лоаттабелгеи уж кхоачаш мишта ю хьежилгеи тоадаьд КПСС Гудермеса горкомо, Ленински, Старопромысловски, Наурски, Ведана райкомаша.

Хоза а хеташ белгалдаккха доглоагIа «...ФуннагIа дий а хьакъаста корзагIдьннеи сатем байнеи хьувзилгах комиссеех, хабарехи кахьаташ яделгахи...» яхаш Ленина дIадийхар леррагIа, практике чакхдоахаш хилар. Лоадамбоаца дешаш къестаделга дита а дита, керттерча дешашта уйла тIаерзае гIерт партийни организацеш. Дукхача хIамашца цунна новкъостал ду партийни балха перспективни планировани яро, ХIаьта хIанзле иштта болх беш я дукхагIа йола партийни комитеташи юххьанцара партийни организацеши.

Решенеш кхоачашъяра тIахьожам лоаттабарей уж кхоачаш мишта ю хьежарей тайп - тайпарча формех пайда а эцаш, партийни органаша керттера низ тIаберзабу парте XXIII-ча съезда решенеш, КПСС ЦК мартовски, сентябрьски (1965 ш.), майски (1966 ш.) Пленумий соцамаш, парте Центральни Комитета кхыйола решенеш кхоачашъяра, кердача пхе шера плана заданеши Советски пачхаьлкхеи сийлахьа 50 шу дизара даха доагIача тайпара накъаладар духьа тIаийна социалистически дехкараш кхоачашдара лоаттабеча къовсама.

Ховш маларра, 1966 шера промышленни производства программа республико ханал хьалха кхоачашъяьй. Шера планал совгIа хьаьяьй 24 миллион сома мьаха продукци. Укх шера а болх дика бу промышленносто. Промышленни производства ах шера план 102,2 процент кхоачашъяьй, соахка цу ханачул 12,7 процент дукхагIа хьаьяьй продукци, планал совгIа арахийца продукци 9,8 миллион сома мьаха я.

Республика колхозаши совхозаши, 1966 юртбоахама шу кертгерча даькъе толаме чакх а даьккха, хьинар совдаьккха къовсам лоаттабеш я юбилейни дехкараш кхоачашдара. Во хиннадац укх шера гурахьа дув ялаташ. ХIанзле тIеххкхоачашъяьй ка бола ялаташ пачхаьлкхенна дIадалара шера план. Дика хьалаш вIаштIехьдоалаш латт хьажкIаш, шекара свекла, генараш тхьамка, бIаьсти юв кхыйола культураш дика хьувкъаяра а. Дулх кийчлара ах шера план 112 процент кхоачашъяьй республико, шура кийчъяра — 103 процент, фуаш кийчлара — 111 процент, тха кийчлара 107 процент. Цунга хьежжа, соахка цу хана хинначунца нийсбича, лакхбеннаб хьайбай продукташ кийчъяра боарам.

Шаккха а лаьгI па болийташ партийни, советски, профсоюзни боахама органаша тIахьожам лоаттабу къахьегамхой вахара боарам дIахо лакхбареи культурно - бытовой хьалаш тоадареи даькъе партеи правительстваи яь решенеш кхоачашъяра.

XXIII-гIа съезд хинначул тIехьагIа республике хьал а яь эксплуатаце дIаеннай 114,5 эзар квадратни метр чуIе моттиги культурно - бытовой гIулакхашта лаьрхIа 19 объекти, тоаденнад республике баха нах кхачан продукташеи промышленни товарашеи Iалашбелга. 1967 шера 1-ча августе денз салоIаш шиди а долаш пхе дийнахьа болх беча кIирага йовлаш я предприятей дуккха коллективаш, хIаьта по кхы тIа а торонаш хулийтаргья къахьегамхой балха хьалаш тоадарай салаIарай.

Цхьабакъда, мукIарло де деза, — йоах докладчика — решенеш кхоачашъяра лоаттабу тIахьожами уж мишта кхоачашъю хьежилгеи хIанз а КПСС XXIII-ча съездо хьалхашка оттадаьча дехкарашка хьежжа ца хилара. Дуккхача вай партийни, советски, профсоюзни, боахама органашеи цар кулгалхошеи боагIача тайпара организаторски болх бац партеи правительстваи директиваш а лакхе латтача партийни организацей соцамаш а кхоачашдара, хIаьта из бахьан долаш лерттIа кхоачашъяц дуккха лоархIамера решенеш.

Хьаэцаргда вай, масала, хьалдеш дола капитальни гIирсаш. Мадарра аьлча, из дош да партийни комитеташка дукхагIа дувцар. Цхьабакъда, тIаийца решенеш кхоачашъяра беш бола организаторски болх эсала лелабу. Из бахьан долаш хьалхагIа а санна «эсала моттиг» йолаш юс гIирсаш хьалдар. 1966 шерара подрядни балхий берригa юкъара боарам а гIишлошъеча подрядни организацеша чуIе цIенош хьалдаь дахара план а 94 процент мара кхоачашъяьяц. Укх шера хьалхарча ах шера республикерча гIишлошъеча организацеша 96 процент кхоачашъяьй ерригача юкъарча подряда план. 48 подрядни организацех шоай низашца балхий план кхоачашъяь 24 организаци мара яц. Ах шера планах эксплуатаце дIаяла езаш хиннача 29353 квадратни метр чуIеча моттигах дIаеннар яц 17.500 квадратни метр е 60 процент мара. Республика гIишлошка хIанз а геттара кIезига юкъехкхь индустриальни методаш, кIезига я дIаухийта вIашагIйоалла аьшкабетон а.

Цхьайолча юрта райкомашеи юххьанцарча парторганизацешеи хIанз а эсала вIаштIехьдоах КПСС ЦК мартовски майски Пленумий решенеш кхоачашъелга. Юрта гIирсаш хьаллеча хIанз а лоха я къахьегама овсарле, механизаци кIезига ю хьайбай боахамерча халача балхий процессашта, хьаярга мах дукха бодаши эсалеи да хьаду гIирсаш.

Юрта боахама цхьайола продукташ, къаьстта а шура, яхарен кийчъяреи боарамо Iалашдац 1967 шера тIаийца социалистически дехкараш республико кхоачашделга. Хьайбай продуктай цхьацалола тайпаш дахарен кийчларен дехкараш меттел, пачхаьлкхен планаш а, кхоачашъяц цхьайолча колхозашеи совхозашеи, кхыметтел бIарччача районаша а (Грозненски, МалгIабика). Дуккхача, къаьстта а Наатеречни, Шаьла Наьсарен районий боахамашка во лел доакъараш кийчделга.

Парте областной комитето чIоагIбаьб идеологически балха даькъера КПСС XXIII-ча съезда решенеш кхоачашъяра лоаттабу тIахьожам, цу ларда тIа тоабу къахьегамхошта коммунистически кхетам балара горкомаша, райкомаша, цхьханцарча партийни организацей организаторски болх.

ХIанз кхы а дикагIа тоалуш боагIа идеологически болх. Эггара хьалха из тIаберзабаьб «Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу» яха КПСС ЦК Тезисаш шерра дIайовзийтара, хьинар долча, сакхетам болча, лакха идея йолча коммунистически общество хьалъерашта кхетам балара.

Цхьабакъда, райкомаша, горкомаша хIанз а массайхьа кхетадаьлац идеологически болх чIоагIбара даькъе съезда решенеш кхоачашъяра хьалхара бехктокхам. Цхьайолча районашка эсала лел кагирхошта коммунистически кхетам лулга тоадара хьакъехьара КПСС обкома кхоалагIча пленума соцам а хIаьта иштта керда обрядаши традицеши общественни вахара юкъеяхьара хьакъехьара обкома бюро решенеш а кхоачашъелга.

Решенеш кIезига тIаийньяц культура министерстваи моттигерча цул органийи болх тоабара даькъе. Цхьабакъда, болх тоабаларах хьагуш хIама дац цу учрежденешка. Къахьегамхой депутатий райсоветий исполкомаш цкъаза лерттIа хьежац юрташкарча культпросветучрежденешта кадраш хьахаржара дешага, йоакхо кIезига ю клубайи культура ЦIенойи материальни база.

Докладчика дувц халкъа образоване, физкультуреи спорти дегIаккхувлара административни органий балха даькъе тIаийца решенеш кхоачашъелга вIаштIехьдаккхара юкъерча кхоачамбоацарех.

Решенеш кхоачашъяра гIулакх шоай ханнахьа дIа ца доладеш, хIаьта дукхагIча хана из формана леладеш, партийни пачхаьлкхени дисциплина телхаеш йола факташ вайцига хIанз а дукха я. хIаьта цо вай дехкарийла ду решенеш кхоачашъяра тIахьожам лоаттабелгеи уж мишта кхоачашъю хьежилгеи вIаштIехьдаккхара даькъе воаш беча балхага цIаькха а кхы цIаькха а критически хьажа. Цхьанцайолча моттигашка практике нийслу решени тIа а эцалехьа партийни комитеташа чIоагIа оарцагIъяле болх дIаболабеш, цхьацайолча моттигашка гIулакхаш тахкара бригадаш ухийташ, справкаш язъеш, предложенеш кийчъеш. Цхьабакъда, соцам тIаийца баьнначул тIехьагIа, са а тийя Iара, дош къоастадаь даьннад, хIанз денз гIулакх ше деларгда аьнна а хеташ.

Укх тIеххьарча цхьан шереи ах шереи КПСС МалгIабика горкома бюрос 8-зза бийцар «Ингушский» совхоза болх, йIаьхха решенеш тIаийньяй. Цхьабакъда, совхозера гIулакхаш тоалуш дац, боахам лоархIабац продукташ яхареи пачхаьлкхенга йоккхареи планах, локкхий зенаш ду цо. КПСС горкомо организаторски балхаца чIоагIъяц шийн решенеш, дицлу соцам тIаэцар — из гIулакха юкъиг мара ца хилар.

Докладчика критика йир парте Грозненски, Сунженски, Октябрьски, Заводской райкомий, мебельни хьу чакхйоахача «Терек» яхача фирма партийни комитета, дуккха решенеш тIаийяра тIера йолча, шоай низаш дIа-хьа дийкъа лоаттаделча, хIаьта организаторски болх лерттIа ца лелабеча дуккхача кхыча парткомий балха.

Парте XXIII-ча съездо лакхбанза баргбоацаш лаьрхIар партеи правительстваи решенеш кхоачашъяра даькъера КПСС ЦК-арча партийни тIахьожама комитетеи моттигерча партийни органий партийни комиссейи лоархIам.

Парте обкома, горкомий, райкомий партийни комиссеша цIенхаштта болх бу коммунистий персональни делаш а хIаьта иштта КПСС-е дIачуэцара делаш а кийчдеш а царга хьожаш а. Партийни комитеташта новкъостал ду цу дешаех лаьца нийса решенеш тIаэцара. Цхьабакъда, хIанз КПСС райкомий, горкомий, обкома партийни комиссешта хьалхашка латта дехкараш кхы а бехктокхамегIа да. Цар хьинарегIа дакъа лаца деза коммунисташа КПСС программеи Устави кхоачашъяра лоаттабу партийни тIахьожам чакхбоаккхача, партийни комитеташа хьинаре новкъостал де деза парте политика чакхйоаккхача, партийни пачхаьлкхени дисциплина чIоагIъеча.

ЦIенхаштта кхоачамбоацараш да юххьанцарча парторганизацей балха юкъе. Цар пайда дикагIа эца беза администраце боахама гIулакхашта тIахьожам лоаттабара шоаш еннача бокъонах. Цар дагакхаба деза, тIахьожам лоаттабе бокъо хилар из команда тела бокъо а хилар доацаш, администрацена практически новкъостал де шоашта тIадехкача гIулакхашта хьалхара болхлой бехктокхам лакхбе дехкарийла уж хилар долга. ТIахьожам лоаттабара комиссей болх тоабе беза.

Партийни организацеш дехкарийла я профсоюзни комсомольски организацеша лоаттабу общественни тIахьожам хIара коллективе дика чакхбалара йоакхо е. Тоабе беза массаза а хулаш йолча производственни совещаней, комсомольски прожектора отрядий, къаьстта а халкъа тIахьожама группайи постийи болх.

Докладчика дувц тIаийца решенеш кхоачашъяра тIахьожам лоаттабелгеи уж кхоачаш мишта ю хьежилгеи — советски органашка вIаштIехьдаккхара даькъера кхоачамбоацараш. Республика Лакхехьарча Совета Президиумои Министрий Советои кхоачамболлаш тIахьожам лоаттабац Лакхехьарча Совета сессей решенеш, харжархой наказаш, шоай соцамаш кхоачашдара. Из бахьан долаш хьахул кулгалдечара декларативность, цхьа тайпа директиваш дукххаза а юха кердайоахилга, гIулакх бехктокхам ца хеташ леладелга. Масала, Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизар деэдара чакхлаха дезача гIулакхий хьакъехьа укх шера 23 январе баь Министрий Совета соцам Наьсарен райисполкоме 5 бетта иллар саго хьоа ца беш.

Министрий Совета соцамаш кхоачашделга эсала вIаштIехьдоаккх кхачан промышленноста, культура, коммунальни боахама министерстваша, гIишлой материалий промышленноста управлене. Шоай решенеш кхоачашъяра кIезига тIахьожам лоаттабу Гудермеса горисполкомо, Ачхой-Мартана, Ведана, Урус-Мартана, Ножай-Юрта райисполкомаша.

Моттигерча Советий министерстваи балха юкъе цIенхаштта кхоачамбоацараш хилара бахьанех цаI да республика Министрий Советои Лакхехьарча Совета Президиумои, дукхача городскойи районнии партийни органаша царна лерттIа кулгал ца дар, кадраш хьахаржареи Iомаяреи е йоагIаш йола уйла ца яр.

ТIаийца решенеш кхоачашъяра тIахьожам лоаттабелгеи уж кхоачаш мишта ю хьежилгеи чIоагIдара дехкараш ше дувцаш, докладчика белгалдаьккхар деш дола соцамаш кIезигдаизеи цар чулоацам тоабанзеи барг ца хилар а уж чакхдоахача юкъе наха хьинаре дакъа лоацаргдола гIулакх де дезаш хилар а. Дита деза дукха совещанеши заседанеши елга, дувца уттаде деза партийни организацей балха, боахами культуреи хьалъяра овлангара дешаш, керттера уйла тIаерзае еза хьинаре организаторски болх чакхбаккхара.

ЛоархIаме да партийни комитетий члений болх тоабар, партийни решенеш кийчъечеи чакхйоахачеи уж шерагIа юкъеозар. Баьча балхах, тIаийцача решенеех, уж кхоачашъяра делаьрхIача гIулакхех лаьца хоржаш йолча органаштеи юххьанцарча партийни организацештеи хьалхашка даим отчеташ тела, моттигашкара хьауха дехараш, критически замечанеши предложенеши бокъонца Iомае а царех де доагIаш дола гIулакх де а деза обкома, горкомий, райкомий членаша.

Декхар сенах латт аьлча, из латт, решенеш кхоачашъяра тIахьожам лоаттабареи уж кхоачаш мишта ю хьежареи тайп-тайпарча формаех а методех а творчески пайда эцарах, уж эргайоахаш тоаярах. Айбе беза тIаийца решенеш кхоачашъяра лоаттабеча тIахьожамеи уж кхоачаш мишта ю хьажареи боарам лакхбечара, партийни балха практика Iомаечареи вIашагIтохачареи, болхлошта инструктировани ечара, партена чухьара информаци тоаечара партийни комитетий аппарата, цар отделий лоархIам.

ТIаийца решенеш кхоачашъяра тIахьожам лоаттабеши уж кхоачаш мишта ю хьожаши беш бола берригa болх тоабаро новкъостал де деза кадраш балха тIа нийса дIатаръяра, цар бехктокхам лакхбара, тIадилла гIулакх цIенеи шийн ханнахьеи кхоачашдара хьалхара царгара диза жоп дехара. Кадраш хьахаржари хьалкхеяри тIадилла гIулакх кхоачаш мишта ду хьажари — из вIаши ювзаенна процесс я. В. И. Ленина яьхад:

«Нах тахкари тIадилла гIулакх бокъонца мишта кхоачашдаьд хьажари — цунах латт, цIаьхха а цунах латт, алхха цунах латт хIанз берригача балха, ерригача политика дIоагIа», цо дIадийхад: «Уйла дукхагIа тIаерзае нах хьахаржара, тIадилла гIулакх бокъонца кхоачаш мишта даьд хьажара».

Хоаламболлаш къовсам лоаттабанза баргбац юкъера декларацеш яра, локкхала къамаьлаш дара тIера барашца. Дош деннадий Iа — кхоачашде из фуннагIа дий а. Из хила деза хIара болхлочоа дола закон.

ТIахьожама системана боккхача лоархIаме да кепайоазув, радио, телевидени. Цар выступленеш — из ба парте Iалаьмате чIоагIа лоархIаш бола лохера дениз лоаттабу тIахьожам, наьха тIахьожам. Вай кепайоазоно дукхагIа гIеттаде деза тIаийца решенеш кхоачашъяра лоаттабеча тIахьожамца дувзаденна дешаш.

КПСС ЦК октябрьски (1964 ш.) цул тIехьагIарчеи Пленумаша, Парте XXIII-ча съездо, — йоах докладчика шийн къамаьл чакхдоаллаш, — кулгалдеча органий, коммунистий, республика берригача къахьегамхой творчески инициативана эша хьалаш вIаштIехьдаьхад. ГIулакх бокъонца кхоачашдара лоаттабеча тIахьожама нийсачеи бокъонца вIаштIехьъяьккхачеи системо наха гуччахьа кхы а лакхагIа айю вай решеней авторитет, новкъостал ду ерригача звеньяшка дисциплина чIоагIъяра, кадраш хьахаржара, балхаш тIа дIанийсъяра, хьалкхеяра гIулакх тоадара, Iалашдергда политически боахамеи дехкараш кхоачашде аьттув балга.

* * *

Доклад чакхъяьлчачул тIехьагIа преенеш йоласлар. Къамаьл де дош ийцар КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара **С. В. Синельникова.**

ТIаийца решенеш кхоачашъяра тIахьожам лоаттабари уж мишта кхоачашъю хьежари, — аьлар цо — вай парте берригача балха бIарзагIа долча дешаех цаI да.

Парте Грозненски городской комитето чIоагIа уйла тIайохийт решенеш кхоачашъярга хьежар вIаштIехьдаккхара формаш а методаш а эргайоахаш тоаяра, лакхехьа латтача партийни советски органий соцамаш а шоаш яь решенеш а шоай ханнахьа кхоачашъяра хьалхара райкомий, юххьанцарча парторганизацей, боахамий кулгалхой бехктокхам лакхбара.

Апрелеи маеи парте городской комитета болхлой, берригаш хIана бац аьнна бола членаш, хIаьта иштта дуккха активисташ хьежар партийни актива городской собране рекомендацеш, райкомий пленумий решенеш, Советски Iаьдала юбилейна кийчо яра даь партийни собраней соцамаш города партийни организацеша кхоачаш мишта ду.

Хьежачул тIехьагIа гучадаьннарашеи укх шера хьалхарча ах шера предприятеша баьча балха итогашеи тешал ду, дукхагIа йолча партийни организацеша уж решенеш кхоачаш мишта ю хьожаш хIара ленна тIахьожам лоаттабеш хилара, цар тоъал боккха организаторски политически болх беш хилара.

КПСС ЦК июньски Пленума решенеши КПСС ЦК Тезисаш кепатеха арадахарои къахьегама хьинар айдир города къахьегамхой, хIаьта цо дикача оагIорахьара новкъостал дир хьалхарча ах шера план кхоачашъяра. Яхье яьннарашта юкъе хьалхалатт Грозненски химкомбината, Грозненски нефтемаслозавода, слюдяной фабрика коллективаш.

Партийни кулгалдара стили методаши эргайоахаш тоаярах ше дувцаш нов. Синельникова аьлар, хIанз горкома бюро дувц организаторски идеологически балха, города экономикеи культуреи дегIаккхувлара лоархIамегIа дола дешаш. Решенеш кхоачашъяра тIахьожам лоаттабареи из вIаштIехьдаккхареи системо дика результаташ еннай.

Шийн къамаьл чакхдоаллаш нов. Синельникова уйла тIаерзайир цхьайолча партийни организацешка къахьегама дисциплина чIоагIъяра, «Зуламашцеи общественни порядок телхаярцеи лоаттабу къовсам чIоагIбара де дезарех» баь КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советеи соцам кхоачашбара къовсам во лоаттабеш хилар.

Решенеш кхоачашъяра лоаттабеча тIахьожама формаех районе пайда мишта эц дийцар КПСС Наурски райкома секретара **В. П. Пожидаева.** Парте райкома пленумашкеи бюрои БПСС ЦК мартовски, майски Пленумий, КПСС Нохч-ГIалгIай обкома IV-гIча пленума даь соцамаш кхоачашдара дешаш дийцад.

Хьалха тIаийца соцамаш кхоачаш мишта ду дIахойт коммунисташка. Отчетно-хоржама собранешка коммунисташа белгалдаьха кхоачамбоацараш дIадахара дешашка ладийгIад.

ЛоархIаме сезонни балхаш дIадолалуше тайп-тайпарча участкашка партийно - комсомольски группаш, депутатски постащ вIашагIъехк. План кхоачашъяра гIулакх малагIча боарам тIа да хьожаш тIахьожам лоаттабу цар.

Решенеш кхоачашъярга хьажареи тIахьожам лоаттабареи методаш ювцаш райсча парторганизацей секретарий семинараш хул. Решенеш кхоачашъяр гIулакх производстве, ферме, кхай тIа малагIча хьала тIа да хьажар районе тIахьожама керттера форма хиннай, — аьлар нов. Пожидаева. Из бахьан долаш совещанеш кIезигагIа хул.

Ше къамаьл даь йиствоалаш бюро членашеи активои шоай болх вIаштIехьбаккхара наькъаш гойташ дола масалаш доаладир цо, пачхаьлкхенга хьайбай продукташи ялати дохкара план районо кхоачашъярах дийцар.

Трибуна тIа ва парте Ведана райкома хьалхара секретарь **С.-Э. С. Ибриев.**

ТIаийца решенеш кхоачашъяра тIахьожам лоаттабелгеи уж кхоачаш мишта ю хьежилгеи дика вIаштIехьдаьккха ца хуле, аьлар цо, партийни организацей организаторски болх дика леларгхиларга даха бог дац. ХIанз тханцига правило а хинна дIаэттад хьалхагIа тIаийца хинна решенеш кхоачашъяра хьакъехьа хIара пленуме хоам белга. Юххьанцарча партийни организацешка райкомий балхах къамаьлаш ду райкома секретарашеи бюро членашеи. Юххьанцарча парторганизацей секретараша отчеташ тел райкома бюрошка. Цо новкъостал ду решенеш кхоачашъяра хьалхара коммунистий бехктокхам лакхбара.

Юххьанцарча партийни организаце балха тIа правило а хинна дIаэттад парткома е партбюро секретара решенеш кхоачашъяра хьакъехьа партийни собранега хоам белга. Бюро лоархIамегIарча соцамех уттаю эшшаш йола результат хьахиллалца йолча хана тIахьожам лоаттабеш долча практически гIулакхий план.

Парторганизацешта дoккха новкъостал ду халкъа тIахьожама комитето, цун группашеи постшеи. Дика результаташ хул цар еча рейдехи лакхехьа латтача органий решенеш кхоачаш мишта ю уж хьежарахи. Цхьабакъда, районе хIанз а дукха да кхоачамбоацараш. Уж дувца волавеннарчул тIехьагIа нов. Ибриева хьахьекхар, кадрашкара доагIар диза хьа ца дехаро, партийни органашкахьара тIахьожам ца хиларо мича кхоачаву. Шийн къамаьл чакхдоалаш цо гIишлошъеча организацешта критика йир объекташ хьалъяь яхара ханаш цар телхаеш хиларах.

Къамаьл де дош ду КПСС Грозненски райкома секретара **Ю. В. Сухорукова.**

Парте Грозненски райкомо партийни организаце балха тIа керттера лоархI КПСС XXIII-ча съезда, парте Центральни Комитета Пленумий, обкома соцамаш кхоачашдара беча организаторски балхах. Партийни организаце къаьстта уйла тIайохийт кадраш нийса хьахаржари хьалкхеяри, хIана аьлча балха методаши стили, решеней кхел моллагIча участке керте латтачох тийша хул. Районерча колхозий председателий, совхозий директорий, керттерча специалистий итт даькъах нийсел совгIа бараш лакхерен йистелаьнза лакхера специальни образовани йола ба. Дика болх бу юкъерча звенох йола кадраш кийчъеш. Юххьанцарча партийни организацешта кулгалду организационно-партийни болх бовзаш болча коммунисташа. Къаьстта уйла тIайохийт организаце состав тоаяра.

Ерригача производственни участкашка партийни влияни хургйолча тайпара дIаоттабе гIерт тхо, аьлар нов. Сухорукова, коммунисташ. Ялаташ чуэцачеи кхыйола балхаш дечеи хана лоархIамегIарча участкашка вIашагIъехк ханна йола партгруппаш.

ХIанз царна хьалхашка латта керттера декхар да юбилейни шера хьайбай продукташ яхарен кийчъярен планаш а дехкараш а кхоачашделга Iалашлар.

ЧIоагIа уйла тIайохийт оаха экономически балха дешашта. Цу гIулакха лоархIаме новкъостал даьд юрта боахам лелабара дешаш дувцаши дIахо специализаци яра наькъаш белгалдеши хиннача Iилма-производственни экономически конференце.

ТIеххьара шийн къамаьл чакхдоалаш нов. Сухорукова дийцар перспективни планироване дешаш.

Къамаьл де дош лу шалински райисполкома председатела **М. В. Баснанаева.** Шалински партийни организаце, аьлар цо, лакхду берригача коммунисташкара хьадехашлар, чIоагIа теркалъю нийслуш йола партийни а пачхаьлкхен а дисциплина телхаяра факташ.

Районни партийни организаце къаьстта уйла тIаухийт колхозийи совхозийи экономика чIоагIъяра, промышленность дегIаккхувлара, производственни, нах чуIе, культурно-бытовий объекташ хьалъяра, къахьегамхой коммунистически кхетамца кхебара, наьха сакхетам чу каьпача замах юхедисача гIулакхашца лоаттабеча къовсама. Укх тIеххьарча хана районе дикка тоабеннаб партийни советски органий решенеш кхоачашъяра тIахьожам лоаттабара болх.

Партийно - организаторски балха боарам лакхбаро, партийни, советски, боахама органий решенеш кхоачашъяра бу тохкам нийса вIаштIехьбахаро района предприятешка, боахамашка торо хилийтай юбилейни шерах хьалхарча ах шера дика хьокхамаш даха.

ХIанз цхьанна а хана ца хиннача тайпара лакхлу шийна тIадиллача гIулакхах бола хIара болхлочун бехктокхам.

Укх тIеххьарча хана, аьлар ше къамаьл деш юрта боахама министра **Г. И. Илюхина,** дика вIаштIехьдаьнна дIадоладечнал хьалхагIа тIаийяь решенеш кхоачашъяра тохкамаш делга.

Юрта боахама министерства хаданза чакхлоах министерства коллеге заседанешка, районни юрта боахама производственни управленей совещанешка, колхозашка, совхозашка тIаийю решенеши приказаши кхоачашдара тохкамаш делга. Юрта боахама министерства юххьанцара партийни организаци шозза хьежай «Юрта боахама министерства балхах» йола КПСС обкома бюро решени коммунисташа мишта кхоачашъю, хIаьта цу гIулакхо тха болх дикагIа тоабара дукхача хьале гIо а даьд.

Юрта боахама министерства долла а хIама ду тха балха юкъе хIанз а долаш дола кхоачамбоацараш дIадахара. Цхьабакъда, юрта боахма производство юкъарчал доаццаш министерства кара йоацча дукхача организацешца айхха ювзаенна я, хIаьта республика юрта боахам дегIаккхувлар дукхача хьале цар балхах тийша а да. Цу организацеша юртбоахама производства лоархIамегIа дола дешаш шийн ханнахьа а лерттIа а къестадарга хьежаш да тхо.

КПСС обкома бюро дукххазза хьийжай лоаман даьгIенех пайда ийбелга тоалара дешашка. Цо унахцIено лораяра министерства, респотребсоюза кулгалхой дехкарийла баьб лоамашкарча къахьегамхошта новкъостал де. ХIаьта а лоам кхувлаш хьайбаш леладеча моттигашка хIанзалца цхьаь цаI стационарни медпункт вIаштIехьъяьккхаяц. Автотикаш, дIа-са лела киноустановкаш хилац лоамашка. Хан-ханнахьа газеташи журналаши кхахьац.

Нов. Илюхина дийцар юрта боахаме капитальни гIишлош хьалъяра юкъера кхоачамбоацараш а «Чечингводстроя» кулгалхоша республика юртий районашка хипроводаш ехкилга бехктокхам боацаш леладеш хилар а.

Ше къамаьл деш Гудермесски района халкъа тIахьожама комитета председатела **В. К. Веревнина** аьлар халкъа боахама планаш кхоачашъяра, экономикана доал дела вIаштIехьдаккхара, пхе халкъа тIахьожама комитето, предприятей, колхозий, совхозий группаша, посташа даим новкъостал лоаттаделга.

Гудермеса города предприятешка, организацешка, учрежденешка болх беш халкъа тIахьожама 142 группеи пости я, шоашта юкъе 900 саг а волаш.

Халкъа тIахьожамхоша керттера теркам тIаухийт решенеши мероприятеши кхоачашъяра тIахьожам лоаттабара, гучадаьха гIалаташ дIадахара. Дукхача дешашка, комитето хьалхашка а уттадеш, юкъарчал доаццаш предприятейи организацейи коллективашка хьеж, уж партийни, советски, боахама органашка дувца уттаду.

«Красный молот» завода парткома секретарь **В. М. Шейнина** дийцар шоай предприяте кердача хьалашка болх мишта бу. Иштта дийцар цо тIаийю решенеш кхоачашъяра лоаттабу тIахьожам чIоагIбара партийни организаце фу ду а.

Дош лу моттигерча промышленноста министра **А.-Г.С. Дзортоэва.** Ше къамаьл деш цо дийцар электромеханически завода партийни организаце тIахьожам мишта лоаттабуи решенеш кхоачашъярга мишта хьожи.

Завода партийни организаци организационно-партийни, идеологически, боахама балха дешага хьежаш хилар белгал а даьккха, нов. Дзортова дийцар цу организаце балхацара кхоачамбоацарех. Коммунисташ партийни собранешка ца ухаш моттигаш я.

Партийни бюроси цун секретара нов А. М. Головатенкоси шоай балха план кхоачашъяц. Массехк беттaшкарча планаш тIа уттадераш цхьа дешаш да. Карарча бетта плана тIа де оттадаь гIулакхаш чакхдахац. Цхьадолча дешаех тIаийю решенеш хьадда а нах оарцагIбоахаш а яц. Кхоачамболлаш тIахьожам лоаттабац решенеш кхоачашъяра, уж мишта кхоачашъю хьажац. Партийни бюрос, цун секретара нов. Головатенкос, хьалха хиннача секретара нов. Ткачука тIаийца решенеш коммунисташка дIайовзийтац, уж кхоачашъярах хоам бац.

Нов. Дзортова иштта белгалдаьккхар партбюрос цеховой партийни организацешта кхоачамболлаш новкъостал деш ца хилар, коммунисташ шоашта тIадиллача гIулакха шоаш бехктокхаме ца лоархIаш хилар. Цудухьа организаце партийни дисциплина лоха я, парте Устав телхадаь моттигаш я.

Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхоза парткома секретара **В. И. Пташника** дийцар шоай партийни организаце решенеш кхоачашъелга мишта вIаштIехьдоаккх.

Колхоза гIулакхаш массе хана малагIча хьала тIа да ховш хул партийни организаце, колхоза культурни вахари боахама гIулакхаши тоадара боккха лоархIам болаш болх чакхбоах.

ТIахьожам лоаттабари лакхехьарча партийни органий решенеш кхоачашъярга хьажари вIаштIехьдоаккхача лоархIаме дакъа дIалоац фермайи бригадайи юххьанцарча партийни организацеша.

Бригадайи фермайи юххьанцарча партийни организацеша, парткомо шоай лакхехьарча партийни органий решенеш кхоачашъярга хьажари тIахьожам лоаттабари болх лерттIа вIаштIехьбаккхар бахьан долаш тоаденнад колхоза гIулакхаш. Укх шера пачхаьлкхенга юртбоахама продукташ йохкара ялх бетта план тIеххкхоачашъяьй. Колхоза боахам айбарал совгIа общественни, профсоюзни, комсомольски организацей, халкъа контрола йостийи группайи иштта кхыча организацей болх тоабе вIаштIехьдаьннад парткома.

Коммунисташа енна предложенеш кхоачаш мишта ю хьожаш цахадлаш тIахьожам лоаттабу парткомо, — аьлар ше къамаьл деш производственно - товарни контора парткома секретара **И. Г. Кацевмана.** Цу гIулакхо торо хулийт белгалъяьча мероприятех дукхагIъяраш кхоачашъе. ТIахьожам лоаттабарои решенеш кхоачашъярга хьажарои, организаторски болх тоабаро торо хилийтар дIахо йодача хана предприяте партийни организаце болх кхы а дикагIа тоабе. Цеховой парторганизацей бехктокхами цар роли лакхъеннай.

Производства керттерча звеньяшта тIахьожам лоаттабу коммунисташа. Кхоачамбоацараш гучадахарал совгIа уж дIададахара коллектив оарцагIйоах цар.

Парткоми цехий партбюрошеи теркам тIабохийташ бу кадрашцара болх. ДукхагIа бола инженерно-технически болхлой тоъал балха опыт, знанеш йолаш, шоашта тIачIоагIъяьча балха участкашта говза кулгалде ховш ба.

Планироване нийслуш долча кхоачамбоацарех дош гIоттадир нов. Кацевмана. Ше къамаьл деш цо критика йир мехкIаьтта продукташта вывоз яра болх лерттIа вIаштIехь ца баьккхача машиннаькъа отделене кулгалхошта.

БЕЛГОРОДСКИ ОБЛАСТЬ. Белгородски района «Страна Советов» яха колхоз — тхан дулхи доаха специализированни боахам. Цун фермашка 17000 устагIа хинна ца Iеш жа да. Жа леладераша, юбилейни шера дехкараш кхоачаш а деш, хIанзлехьа 450 центнер тха дехкад пачхаьлкхенга.

Хьайбаш доакъарашца Iалаш а деш, даьгIенаш дикагIа тоаяра система вIаштIехьъяьккхай боахама специалисташа. Цар шерра пайда ийбу эрий дадача лаьттаех, аьлеех, боссенех, хIаьта колхозо цар тIара дика баьций хьукъамаш а доах. Механизатороша цу тайпарча лаьттай 500 совгIча гектара тIа хIанзлехьа а дIахийнай баьцаш.

СУРТА ТIА: 12 жа Iулах цаI даьгIен тIа дажаш да.

О. Сизова сурт.
ТАСС фотохроника.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ПОЛИТИНФОРМАТОРИЙ ГОВЗАЛ ЛАКХЛУ

Укх юбилейни шера МалгІабикерча мехкдаьтта доаккхараша доккхий декхараш оттадаьд шоашта хьалхашка. Планал совгІа дукха мехкдаьттеи гази яккха лаьрхІад цар.

Из декхар кхоачашдеча дукхагІа йола хало бурувдеттараштa тІалатт, хІана аьлча цар йоагІаш йола скважинаш эксплуатаце дІа ца елча промысловиктий вІаштІехьдаргдац мехкдаьттеи гази яккхара боарам лакхбе, цунга дІабода мах чухнахьабаккха.

Цудухьа шоллагІча бурув деттача контора партийни организаце йолаш йолча торонех пайда эца, балха овсарле лакхъе тІахьех коллектив, партийни балха формаши методаши творчески вІаштІехьйоах.

Укх шера 25700 метр бурув тоха дезаш я контора коллектив. Из кхоачашдеча хьинаре дакъа лоац политинформатораша а. Цар хІахойт нахага юбилейни шера декхараш лерттІа кхоачашдар мел лоархІам болаш да, мел резерваш я, мишта къахьега деза хІаране ерригa коллектив дикача къахьегама хьоккхамаща дезача ЦІейна накъаяхара, дабовзийт бурувдеттараштa юбилейни шера кийчо ярах яь партеи правительстваи решеней, постановленей кІоарга чулоацам.

Укх тІеххьарча деношка шерра йоаржаяьй укхаза КПСС ЦК Тезисий пропаганда елга. Массаволча информаторий керттера декхар из да хІанз.

Чулоацам болаш, наха дикагІа кхетаергйолчча тайпара вІаштІехьйоах Тезисех лаьца беседаш мастера нов. Сагалаева, участка начальника нов. Истамбулова, контора директора заместителa нов. Ибрагимова, кхычар а.

Хьалхо а оттальча графиках беседаш, лекцеш, семинараш ю политинформатораша. Масала, техникаи къахьегама дикагІа йолча методаи пропаганда е езача группа чубоагІача политинформатораша 17 июле конторе укх шера хиннача аварехи осложненехи хІаьта уж юхатохаргйола мероприятеши ювцаш беседаш йир №№ 876, 867, 833 йолча буровой бригадашка. Уж беседаш еш хилар контора керттера инженер И. Я. Долгов (группа кулгалхо), техотдела вокххагІа вола инженер С. Н. Рубаник, техотдела начальник Ф. Т. Губиев.

Конторе верригa 14 информатор ва. Доазол дехьарча хоамехи вай мехкарча политикехи информаци еш ши группа я, кхоалагІъяр — технологехи, къахьегама дикагІча методехи лаьца пропаганда еш я.

— Цу группашка хержаш бола нах хьалха дениз тхона бовзаш, шоай балхах дика кхеташ, шоашта ховр дега чу дужаргдолча дешаща нахага дІадувца ховргдолаш специалисташ ба, — йоах контора партбюро секретара Щукин Федор Васильевича.

Царна юкъе ба дикагІа бола мастераш, инженераш, экономисташ, механикаш, геологаш. ХІаране шийспециальностага хьежжа ю пропаганда, хьалхагІа санна массайолча отраслех лаьца а ца дувцаш.

ХІаьта царна шоай отраслех «деррига хов» аьнна шоай лоІамах бихац политинформатораш. Из пропаганда кердача формах йолаенна дукха ха яц, цудухьа цун кІоаргал, методаш дІайовзийта гІерт партбюро. Царца каст-каста инструктивни а методически а совещанеш ю группай кулгалхоша. ХІанзле уж санна совещанеш кхозза хиннай конторе. Дукха ха йоаццаш керттерча инженера нов. Долгова группай политинформаторашца яь совещани «Информацеш малагІча темаех лаьца е еза а. хІаьта уж методически нийсагІа хургйолаш мишта вІаштІехьяьхача бакъахьа я» — яхача дешах лаьца йир.

Юкъ - юкъе шоай опыт дІа-хьа йовзийта а вІашагІбетталу информатораш. Цу гІулакха къаьстта белгалваккха веза контора керттера геолог Вильцинг Павел Карлович. Дукххача шерашка пропагандист волаш хиннача цун лакха я говзал, дика йовз методика. Цо из хІанз политинформатораштa а дІайовзийт, кердача декхарашка хьежжа эргаяха еза наькъаш дІа а хьокхаш. КІоаргга чулоацам болаш, наьха хьинар айлургдолчча тайпара чакхъяьлар конторе социалистически яхьан болхлой творчески хьинараи хетаяь политинформатораша яь беседаш. Уж хилар массайолча бригадашка, цехашка.

Политинформатораш творчески дегІаахара доккха новкъостал ду КПСС горкома а. Дукха ха йоаццаш горкома идеологически отдела заведующе нов. Барахоева КПСС ЦК июньски Пленума решенех лаьца информацеш малагІча методех е еза яхаш дийцар политинформаторашта хьалхашка.

Агитаторий роль лакхъенна еце лохъеннаяц. Политинформаторашта санна шоай говзал кхы а лакхъе, агитационни балхацара безам кхы а совбаккха гІо ду царна парторганизаце. Уж а каст-каста шоай совещанешка, семинарашка гуллу. Дика болх бу агитатораша №№ 867, 877 йолча буровой бригадай мастераша Алероев Архома, Чертоев Алимбика, № 871 йолча бригадера бурильщика Тюнников Владимира, кхычар а. Уж верригаш а 26 саг ва.

Укх тІеххьарча хана осложненеш а кІезиг - дукха авареш а хиларца хобаллал тІехьашка баьннаб бурувдеттарий болх. Уж гІалаташ дІадахара, халонаш эшаяра оарцагІйоах коллектив политинформаторашеи агитаторашеи. Цу гІулакхо беркате лераш ют. ДІабахача ялх бетта ах шера декхараш кхоачашдаьд коллективо. ХІанз темпаш кхы а лакхлуш йоагІа. Цхьайолча буровой бригадаша ши-кхо бутт хьалха кхоачашъяьй ялх бетта заданеш. Уж я Чертоев Алимбики Зашлов Ивани керте латта коллективаш.

Иштта политинформаторий, агитаторий говзал лакх а еш царга гІолла наьха дега чу дужаде гІерт партбюро низ бола партийни дош.

М. КАРАЕВ.

КОММУНИСТИЙ МУГІАРАШКА — ДИКАГІБАРАШ

Коммунист яха цІи лакха лоаттаергйоаца нах парте членалла чу цаахийтара цахаддаш къовсам лоаттабе декхарийла ва коммунист аьнна белгалдаьд КПСС Устава тІа.

Из теркал а деш, керда саг КПСС членалла хьаэцилга юххьанцарча парторганизацей денал айдергдолча тайпара вІаштІехьдоакхх КПСС Сунженски райкомои юххьанцарча партийни организацешеи. Цу хьакъехьа керттера дар фуд аьлча, из да коммунизм бахьан бокъонца къовсам лоаттабергбола нах мара парте мугІарашка хьа ца ийбар.

Тха района юххьанцарча партийни организацеша шоай керттера декхар лерхІ парте членалла хьаэца нах индивидуально хьахержар.

Парте членалла баха безам бараштa юкъера кхетам лакха болаш, балха а общественни вахаре а хьинаре дакъа лоацараш хьакъестабу. ХІара заявленега къаьстта хьож, парте членалла водачох доаллача дикачун а вочун а персонально мах бу. Из вІаштІехьдоал парте членалла керда нах хьаэцача партийни собранией лоархІам лакхбар бахьан долаш. Партоерганизаце терко ю керда парте водачун заявлени активно ювцара, хІара коммунистага цу хьакъехьа шийна хетар алийтара.

ДукхагІа болча коммунисташа масала, Н. И. Батманова, А. В. Матвеева, В. А. Гучакова, И. Е. Емельянова кхыбараша, шоаш рекомендаци ялале дукха болх бу керда парте членалла водар лерттІа кийчвара. Шоаш тешал дьараш кандидатски стажах мишта чакхбовл хьожаш цахаддаш тІахьожам лоаттабу рекомендацеш еннараша. Цу дерригне партийни организацей торо хулийт керда парте членалла болхараш дикагІа бовза, парте мугІарашка хьачуэцале царех доахкача гІулакхий объективно мах бе.

Парте членалла дІаэцара дош дувлаш сага къахьегамца гІулакх миштад хьажар керттердар лоархІ. Духхьал къахьегача дакъа лацаро эггара хьалха хьахьокх коммунизм бахьан долаш мел къовсам лоаттабу саго, парте гІулакха из мел мугІахьа ва. Цунца цхьана саг парте членалла дІаэцара дош къоастадале из общественни балхаца гІулакх долаш вий, быте из миштав хьож партийни организацеш. ХІаьта денна цхьана болх бу нах масса оагІорахьара тохк коммунисташа, цар гІулакхацара, политически, моральни качествашка практике хьож. Партийни организацеша дикка йоакхо ю парте боацарий актив вІашагІтохара, коллектива культурнии бытовийи хьашташ Іадашдара. Активисташта партийни порученеш тел, партийни организацеша шоай балха юкъе царга дакъа лоацийт. Цул тІехьагІа царна юкъе дикагІбараш КПСС членалла дІаэц.

Районерча агитаторех, лекторех докладчикех итт процент парте боаца активисташ ба. ХІаьта политпросвещене системе дІададахача дешара шера деша багІаш хиннарех 20 процент ужаш бар.

КПСС 23-гІа съезд хинначул тІехьагІа цу тайпара парте нах хьаэцара подход ярах дикка тоаденнад районе коммунистий мугІараш шердара гІулакх. Боккха теркам тІабохийт партийни организацеша юртбоахаме керттерча профессех болх бу нах парте хьахаржара. Ужаш ба трактористаш, комбайнераш, хьайбаш леладераш, совхоза болхлой. Масала, дІадахача шера парте дІайийцача нахах 30,2 процент болхлойи, 28,1 процент колхозхойи бар. ХІаьта укх шера парте хьайийцача 35 сагах 7 болхлои 17 колхозхои вар.

Съезд чаккхъьиначул тІехьагІа дикка дегІаенай Ассиновски совхоза, «Восход» яхача колхоза парторганизацеш. Цигача парте хьайийцараштa юкъе дукхагІа бараш мугІарера болхлой ба. Царна юкъе ба трактористаш Кириллов В. Ф., Чумаков А. В., Барлин Ю. В., болхлой Мальцева, Кутузова, Чихачова, шофер Н. Б. Мочиев, колхозхо М. Махаури иштта кхыбараш.

Укх шера белгтала шоай болх тоабаьб XX партсъездеи, Кировеи цІерагІча колхозий парторганизацеша.

Парте мугІараш шердара парторганизацеша беча балха дош хІара коммуниста шийна цІи практически гІулакхаша чІоагІъеш лакха лелаярца дувзаденна да.

Цудухьа цахаддаш коммунисташтеи активисташтеи юкъе кхетама болх лелабу партийни организацеша. Цу гІулакха я парте райкомо вІашагІъелла къонача коммунистий школа а. Цу школе бетта цкъа занятие ух коммунисташ. Занятешка партийни собранеш кийчъе, пропагандистски, агитационни, комсомольски болх лелабе Іомалу къона коммунисташ.

А. Ф. Михалева.
КПСС Сунженски райкома орготдела заведующи.

Сибарегіа эггара йоккхагІа йола Назаровски ГРЭС — Красноярски крае хьалъеш латта энергетически вампал я. Октябра юбилей тІакхоачаш болх бе йолалургья ах миллион киловатт электроэнерги йоакха тІехниза блок.

А. Татаренко сурт. ТАСС фотохроника.

Парте дош массанега дІакхачийта

ДОГ ГІОЗДОАККХА ДОКУМЕНТ

Лоамашка уллача Ведана района юххьанцарча партийни организацеша дІахьоча массово-политически балха юкъе йоккха моттиг дІалоац «Сийлахь - йоккхача Октябрьски революце 50 шу дизар» яха КПСС ЦК Тезисаш къахьегамхошта шерра дІадовзийтара яьржача пропагандо. Цу лоархІамерча документа чІоагІа безам тІабахаб юрташкарча къахьегамхой. Цу тІа царна гуш ба коммунистически общество хьалъеш советски халкъо ах бІаь шера хьабена никъ.

Оаха тхоашта хьалхашка декхар оттадир — Тезисий чулоацам кІоаргга дІбовзийта, цу исторически документа хІара дош колхозхошка дІакхачийта. КПСС ЦК Тезисаш араяьнначул тІехьагІа парте райкомо пропагандистий, лекторий, политинформаторий семинар йир. Цига дийцар Тезисашта пропаганда яра дош.

Нах бахача пункташка, бригадашка, фермашка хьожайир докладчикийи лекторийи группаш. КПСС ЦК июньски Пленума решенешта кІоаргга пропаганда яра де дезараш белгалдаьхар юххьанцарча партийни организацеша.

Массайолча колхозашка, предприятешка, юрта клубашка, библиотекашка, иштта къахьегамхоша болх бечеи салоІачеи моттигашка еш лекцеш, докладаш, политинформацеш, беседаш ю. Къахьегамхошта хьалхашка каст-каста къамаьлаш ду партийни актива бехктокхамерча болхлоша нн. Бачагаев, Баширова, Сугаипова, Ханалиева, Габашева, Попова, Тепсуева.

ХІанзле «Знание» общества районни организаце къахьегамхошта Тезисех лаьца 90 лекци йийшай. Агитаторашеи политинформаторашеи 380 беседа яьй.

Беррига массово - политически болх тІаберзабаь ба исторически юбилей сийна тІайийца социалистически декхараш кхоачашдара къовсам лоаттабеш болча района къахьегамхой хьинари инициативеи дегІайоалаяра.

Парте ЦК Тезисаш дІайовзийтача хьинаре дакъа лоац тха культпросветучрежденеша. Юрта клубашка, библиотекашка вІашагІкхетараш хул Советски Іаьдал оттадеш къовсам лоаттабьчарца, граждански тІема ветеранашца. Иштта дукха ха йоаццаш Шалажа Ведана яхача юрта бахача наха хьалхашка къамаьлаш дир цІеча партизанаша, персональни пенсионераша Мусаханов Каима, Незиров Мартанака, Садулаев Байсогура, Дадаева Маждаса.

ЦК Тезисаш Іомаю партийни дешара кружокашкеи семинарашкеи. Политинформатораша кІоаргга боашх цар чулоацам, ладувгІараш тІахьех шоай балха керда толамаш дахара.

ЦК Тезисаш дІайовзийтарца болх дика вІаштІехьбаьккхаб Кирова цІерагІча, Орджоникидзе цІерагІча колхозий парткомаша.

Тезисаш дІайовзийтарца бувзабенна болча массово - политически балхо района къахьегамхой политически къахьегамеи хьинар айдаьд. Юбилейни шера хьалхарча ах шера социалистически декхараш толамца кхоачашдаьд ерригача колхозаша. Планал совгІа паччахьалкхенга ехкай дукха хьайбай продукции ялати.

Района партийни организаце дика кхетаду «Сийлахь йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизар» яха КПСС ЦК Тезисаш советски халкъо ах бІаь шера хьабенача наькъа итог хиларал совгІа ерригача партийни организацей балха программа а хилар, нах оарцагІбоаха Іалаьмате боккха низ бола документ из долга. Цудухьа партийни агитацеи пропагандаи ерригa средствaш тІаерзаяьй цар чулоацам наха кІоаргга башхара, юрта къахьегамхой творчески инициатива а политически хьинар а айдара.

С.-Э. ИБРИЕВ,
парте Ведана райкома секретарь.

ИШТТА КХУВ

ЧоалханеЯ я ала хІама долаш яц Межидов Напай биографи. Из 1942 шера ГІойтІа ваь нохчо ва. ЦІатІахьежача моллагІвар санна советски саг ва из, цхьабакъда цунах доахка гІулакхаш моллагІа дараш дац.

Берара а валалехьа да воацаш висача Напай сов хьалха баккха бийзар боккъала а болча къахьегама чам. 1957 шера ворхІ класс йистеяьккхачул тІехьагІа, ГІойтІарча болхлой кагирхой школе деша а ухаш, 10 класс йистеяьккхар Напас.

1960 шера денз «Красноармейский» совхозе болх беш ва Межидов. Социалистически Къахьегама Турпала Кагерманов Оалхазара коммунистически къахьегама бригада коллектива член хинначул тІехьагІа къаьстта белгалваьлар хІама Іомаде гІерта сакхетаме механизатор а. Балха воллашехь Іома а венна, 1-ча класса трактористa экзамен дІаелар цо. Цу хана денз хьажкІаш дІаювча, чуэцача, силоса доакъар чуэцача ерригача машинаш тІа боккъала а башха болх беш хьавоагІа из. Курсаш йисте а ца йоахаш, практике хьажкІаш дІаера говзал Іомаьча цо дІайийнача хьажкІий квадраташ вацталца бІара хІана хьежаргвац аллал хоза нийсъяле хул.

1965 ш. къаьстта дицлургдоацаш белгалдаьлар нов. Межидова. Цу шера дІайийцар из парте мугІарашка. Цу шера хул цунах хьажкІаш лелаеча звено звеньевой а.

Межидов Напай звенос 1966 шера совхозе эггара дикагІа хьувкъайир ялатийна йийна хьажкІаш. Хьувкъама аьттув боацаш денача цу шера совхозе дІайийнача 897 гектарах хІаране тІара, юккъера лаьрхІача, 17 центнер яьлнача метте нов. Межидова шелелаяьча 318 гектарах хІаране тІара фуалъяьхача хьажкІий 22 центнер чуийцар.

Укх шера нов. Межидова звено 211 гектара тІа ялатийна йийна хьажкІаш кхееш я. Царех хІара гектара тІара 45 цетнер фуалъяьха хьажкІаш чуя декхар тІайицад звенос. Цу гІулакха цо къа дика хьийгалга гуш да хІанз гІадах боккъала а башха тоаенна латтача цун хьажкІашка хежача. ДІайийначул тІехьагІа тІаялалехьеи тІаьлчеи шозза макхаш лаьхад, тІаккха подкормка яьй цу хьажкІашта.

Балха тІа толамаш даьха ца Іеш, шийн профессиональни идейни кхетам лакхбара а даим къахьегаш ва нов. Межидов. Из заочно автонаькъий техникуме деша вагІа, хІаьта хІанз 4-ча курсе а ваьннав. Цун доккха сий ду шийна болх беча новкъосташа а из вовзача кхычар а. Цунна тешал ду из даим ГІойтІарча Совета депутат волаш хьавоагІаш хиларо а. Харжархоша 1967 шера юха а цу Совета депутаталла хержар из.

Вай хахара советски нах иштта кхебу-кх коммунистически къахьегама коллективе.

А. КУЮМДЖИЕВ,
Урус - Мартана района «Красноармейский» совхоза керттера агроном.

АГИТАТОРИЙ НОВКЪОСТАЛЦА

«Орджоникидзевский» совхозе агитаторий йоккха отряд я къахьегамхошта юкъе массово - политически болх беш. Укх деношка уж каст-каста хул хьатташка, кхай станашка, хьувкъам чуэцача агрегаташтa юхе.

Укх лоархІамерча деношка шоашта хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдара къахьегамхошта юкъе шерра социалистически яхь йоаржаяьй коммунисташа, агитатораша. Дег тІара доагІача дІайхача дешаща тІахьех цар хІара саг къахьегама керда коталонаш яхара.

Ялаташ хьакха доладалехьа совхозе партийни собрани хилар агитатораша дакъа а лоацаш. Цига белгалдаьхар хьувкъам шийн ханнахеи ца боабеши чуэцара де дезараш. Цул тІехьагІа дика дІаболабир болх. ХІара гектара тІара 30 центнер кІа чулахь совхозе. ХІанзле 213 гектара тІара гурахьа дІадийна кІа чуийцад. Паччахьалкхеи амбарашка чутессад 365 тонн кІа.

Ка бола ялаташ чуэцарал совгІа совхоз сихача темпашца сом чуэпаш а я. Таханарча дийнахьа сомий бешамаш лелаеча бригадаша Самашкински консервни заводе яхьийтай боалий гІамгІай. Іажий 125 тонн. Из толам баккхара бахьанех цаІ да агитатораша шоашта хьалхашка латта декхараш кхоачашдара сомий бешамаш лелаераш оарцагІбаьхалга, производстве хьалха латтарий опыт цар шерра дІайовзийталга.

ХІанз совхоза агитаторашеи политинформаторашеи къахьегамхошта юкъе лоархІаме болх бу «Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизар» яха КПСС ЦК Тезисий чулоацам боашхаш. Хан-ханнахьа беседаш ю, лекцеш еш. Тезисаш шерра дІайовзийтара совхоза партийни организаце вІашагІъеллай политинформаторий совет. Цунна юкъе воагІа ворхІ саг. Ужаш ба толашагІа бола агитатораш, пропагандисташ, лектораш. Совета кулгалдеш ва коммунист Бутаев Шарип. Совето лостам а тел тІахьожам а лоаттабу политинформаторий балха.

Тезисий чулоацам коІаргга боашх агитатораша Мадиев Мусас, Аматханов Ахьмада, Рак Зоя Кузьминичнас, совхоза парткома отта а яь кхоачашъеш я Советски Іаьдала 50 шу дизара кийчо яра план. Массово - политически болхи социалистически яхьи къахьегамхошта юкъе шерра йоаржаяраl совгІа цу плана тІа белгалдаьхад юрт тоаяра дешаш, из план кхоачашъяра шоай беррига низ тІабахийтаб коммунисташа, ерригача коллективо.

Юрта бахача къахьегамхошта юкъе беш болча массово - политически балхаца хьинаре дакъа лоац агитатораша Бециев Авторхана, Паршоев Шарипа, Викараев Темирхана. Шоай беседаш айха юв цар къахьегамхошта хьалхашка латтача декхарашца, уж кхоачашдара нах оарцагІбоах.

Б. ИСРАИЛОВ.

ГІАШЛОЙ «ПАЧЧАХЬА»

Юкъерча дегІара, сигала бесса бІаргаш долаш, чІоагІа сатийна ва из. Нахаца чехка та хов цунна. Мунисински яхача города улицашка гІолла ше дІаводаш дукха сахьаташ доах цо городерча И. Мартьянова цІерагІча исторически музея экспонаташка хьежаш.

Малав-теш из саг?

...Денгара - денга лазар котдоалаш латтар. ТІеххьарча лорий комиссе яь заключени укх тайпара я: «Цхьоалагlча группа инвалид ва Жарков Василий». ХІаьта деррига а ткъаь пхиъ шу мара дацар цунна.

Цкъа лоро аьлар:

— Аз хьехар ду хьона, эІамига саг, дукхагІа гІаш лела, дукхагІа кердача фега хила. Сочз хеташ цул дикагІа дарба хургдац хьона.

Цу хана дагадехар Василена вай мехка гІолла путешестви е.

Цунна книжкэ бетгарга тІа типографски шрифтаца яздаьд: СССР-а туристий - любителий гІашлой «паччахьа» Жарков Василе Федоровича маршрутий книжкэ. Поход 1963 шера йолаяьй (1 январе), чакхъяргья 1968 шера (1 январе).

Диъ шуи ах шуи ха я Жарков Василий шийн цІенна коа нІ хоадаяь походе араваьнна. хІанзле 82 эзар километр никъ баьб цо, дукха моттигаш йисаяц вай мехка гІашлой «паччахьа» ца кхоачаш. Из хиннав Прибалтике, Кольски ахгІайре, Кавказа лоамашка, Крыме, Брянске, Томске...

Юххьанца дийцадар оаха Василий могаш воацаш хиларах. ХІанз, дукха а дикагІа хетт цунна.

ГІашлой «паччахьа» никъ дІахо Красноярска крае гІолла гІоргба, Дивногорск, Красноярск, тІаккха Норильск, Дудинка, иштта дІахо.

Фу хургда дІахо? ДІахо со Москве гІоргва. хІаьта сай поход Ялте чакхйоаккхаргья аз, — йоах Жарков Василе. Цул тІехьагІа Фергане цІагІоргва со».

...Юха а мехка гІолла гІа боахаш вода Жарков. Шофераша шийга тІаха аьлча массаза а ак оал цо, хІана аьлча цо дош деннад — 100 эзар километр гІаш никъ бе.

Сергей РЯБОКОНЬ.
(АПН).

КОМСАШ ХЬУВКЪАЕРГЬЯ

ДІадахача шера юртбоахама культураш дика хьувкъаяьеце а тхона боккха пайда баьлар цу шера опытах. Оаха теркалдир деррига тхоай гІалаташ, хІаьта укх шера соахкара гІалаташ балха юкъе ца нийсдалийта лаьрхІар. Отделене болхлоша агротехнически лоацача хана чакхъяьхар комсий бешамашта гІулакх дара керттера мероприятеш: оасар дир, культиваци йир, опрыскивани йир, ханнахьа хьалийхкар. Отделене дукхагІа йолча бригадашка йистедоалаш латт комсий бешамашка ду балхаш.

ХІанз тха де дезачарех керттера болх ба комсашта кхоачам хиллал хий диллар. Комсаш кхачалехьа бешачашка хий диллар чІоагІа лоархІам болаш да, хІана аьлча цу гІулакхо йиш хулийтаргья комсий хьувкъам дикка алсамбаккха, хІаьта комсаш чама чІоагІа тоа а лу укх хана шортта хий диллача. Комсий бешамашка шортта хий дилларах боала пайда бовз дукххача хана денз комсаш кхееча болх беш болча комсаш лелаераштa. Цудухьа, шоай беррига низ оарцагІбаьккха къахьегаш ба хІанз ерригача бригадай болхлой цхьоалагІа август тІакхачалехьа ерригача бешамашка кхоачам хиллал хий диллара.

Гурахьа дІаболабир оаха комсаш махулла дикагІа хьувкъаяра къовсам. Йиъ бІаь совгІа гектар йолча комсий бешамашка чудолийташ хий диллар. Цу гІулакхах баьнна пайда хоалуш бар бІаьстан юхье комсашта лист техача хана. Гурахьа чудолийташ хий диллача бешамашкара комсаш Іалаьмате дика дегІаухар, хІаьта цхьаццайолча чудолийташ хий дилла вІаштІехь ца доалаш йисача участкаш тІара комсаш ишта сиха дегІаягІацар. Цул совгІа хий диллачара комсий гаьнаш аттагІа сатташ а яр хІаьта сихагІа низах тоа а лора. ХІаьта хІанз хий диллача бешамашка хьежача гучадоал цигара комсаш дикагІа йолга, комсий хетолгаш листагІа хилар, хІаьта комсий буртилгаш доккхагІа долга.

Павлова Валентина Дмитриевнас кулгалдеча бригаде гурахье а чудолийташ хий диллалар 76 гектар йолча ерригача комсий бешамашка. Хьалхе а белгалъяьхинна комсашта гІулакх дара йола мероприятей комплекс чакхъяьккхар. Деррига де деза балхаш ший ханнахьа а дика а чакхдахарах комсаш Іалаьмате дика хьувкъаш латт бригаде. Из бахьан долаш дІадахача шера Октябра сийна тІайийнача декхарашка юха а хьежар бригада болхлой, техкар шоай торонаш. Цар лаьрхІар хІара гектара тІара 46 центнер комсаш кхее шоаш денна дош кхоачам болаш ца хилар, хІаьта тІайийцар кхы а лаккхара социалистически декхараш — хІара гектара тІара 55 центнер комсаш чуэца.

Дувцалга яц, бехктокхаме да тІайийца декхараш. Уж декхараш кхоачашде беррига низ оарцагІбаккха беза. Бригада болхлоша хІанзле кхоачашдаьд керттера балхаш: кхозза культиваци яьй, кхаьпроцентни бордосски жидкостана пхезза опрыскивани яьй, кхозза кулгалща оасар даьд.

ХІанз вегитационни хьисапе комсий бешамашта хий дуллаш ба бригада членаш. Поливальщикаша Г. Мусиева, П. Бавина, М. Алхастова, И. Расламбекова малх хьаккхетташе а дІаболабу шоай болх, хІаьта кхашкара дІа а болхац уж боад къовлабаллалца. Шишша цхьана волаш болх беш болча поливальщикаша хІаране сменни задани 0,7 гектар мара йоацача, денна шиъ е совгІа гектара тІа хий дулл. Укх тІеххьарча диъ дийнахьа ткъаь пхиъ гектара тІа вегитационни хьисапе хий дилла баьннаб уж поливальщикаш.

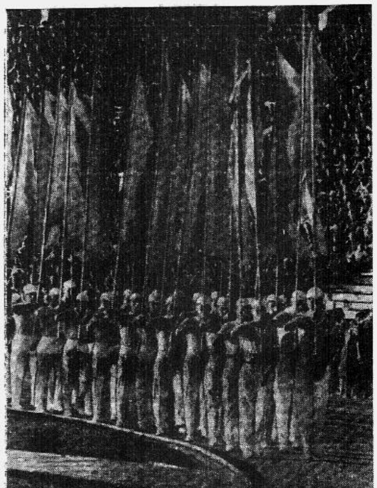
М. Д. Павловай бригадаца цхьана дІаболабелар комсашта цу тайпара хий дилла А. Г. Назаренко бригадацара болхлой а. Хий диллара балхаш дІадоладалехьа цу гІулакха дика кийчо яра дукха балхаш дир цар комсий бешамашка. Еррига бешамаш тІайола лаьтта дика шаьрдир, цІенйир хатна яь оросителаш. Цу балха къаьстта дика къахьийгар совхоза трактористаша А. Савина, Д. Жужлева. Шин бульдозерцеи цхьан грейдерцеи цар дІададьхар ІолоагІача хина новкъа дола гувнаш, хІаьта цигара хьадаьккха лаьтта дІахо хий Іо ца долаш Іайна латтача теІача моттигашка чутессар. Иштта дика шаьрдир деррига лаьтта, цу гІулакхо йиш хилийтар вегитационни хьисапе хий диллара балхаш сихле. ХІанзле цу бригада комсаш лелаераша ткъо совгІа гектар йолча бешамашка хий диллад. Бригада поливальщикаша Я. Ратаева, А. Арсемирзаева, шоай сменни заданеш 130—140 процент кхоачашъю хІара балха дийнахьа.

Цу шин бригаде уж балхаш даь доаххаше а кхыча бригадашка а долалургда тхо хий дилла. ХІанз вокх бригадай комсаш лелаераш кийчон балхаш деш ба: хий дилла харшаш доах, оросителаш цІенъю, лаьтта шаьрлу.

Къаьстта цхьа ши дош ала безам ба са совхоза гидротехник волча М. Н. Крупскех. Геттара дукха къахьийгад цо хий диллара балхаш вІаштІехьдахараи уж тоадараи. Иштта чІоагІа новкъостал дир цо тха отделене комсаш лелаераштa гурахьа чудолийташ хий дуллаш тхо долча хана а. ХІара денна кхыча болхлоел хьалха воагІа из комсий бешамашка, цо тІахьожам лоаттабу кхашка чудулачча хин боарама, хий диллара керда площадаш кийчъяра.

Ер шу тханига йокъал йолаш-м дац, хІаьта а комсашта шортта хий хилча новкъа дац. Цудухьа уж балхаш хІанз а дІахо деш да.

Ю. ШЕСТАК,
Наурски района, Кирова цІерагІча колхоза шоллагІча отделене управляющи.

МОСКВА. В. И. Ленина цIерагIара централььни стадион. Советски Iаьдала 50-гIа шу дизара хетадаь СССР халкъий IV Спартакиада хьаэллара цIей.

СУРТА ТIА: спортивни парад йолча хана байрахкаш лелаераш.

В.Ун Да-синеи Д. Егизовеи сурт. ТАСС фотохроника.

КУЛЬТУРА БОЛХЛОШТА НОВКЪОСТАЛА

Дукха ха яц профсоюзий культучрежденеша шоай методически центр а йоацаш хинна. ВЦСПС Президиума Постановленега хьежжа профсоюзий областной Совете соахка сентябрь бетта культурно - массови балха лаьрхIа методически совет вIашагIъеллар. Совета юкъе яхар общественни актив а.

Методически совета керттера декхар да культпросветучреждений балха дикагIйола опыт Iома а еш дIайовзийтар, къахьегамхошта коммунистически кхетам балара беча балха метрдаши формаши эрга а йоахаш тоаяр.

Цхьа шу дала доал методически совето болх бу. Ха дукха яц. Бакъда, цу хана дена дуккха лоархIаме гIулакхаш де карагIдаьннад совета болхлоиьта. Советски Iаьдал этта 50 шу дузачеи В. И. Ленин ваь бIаь шу дузачеи деношта накъаболхаш беча балха культура цIенонта, клубашта, библиотекашта ФЗМК-а культкомиссешта дикка новкъостал даьд совето.

Царна эшаш йола методически, библиографически, репертуарни материалаш кийчъю. Тематически а салоIама а сайренаш, дешара конференцеш, диспуташ еча, книжни выставкай а агитбригадай а болх вIаштIехьбоаккхача, иштта кхычахьа а пайда эц культура болхлоша цу материалех.

Из болх чIоагIа лоархIаме ба хIанз вай республика предприятеш а учрежденеш а август бетта денз кIиран пхе дийнахьа болх а беш шин дийнахьа салоIача хана. Къахьегамхой салоIам лерттIа вIаштIехьбаьккха хургбац нагахьа санна культура учрежденеша шоай болх боагIача боараме ца бойя. ХIаьта из вIаштIехьбаккхара новкъостал де деккарийла я методически совет.

Ала деза юххьанца тхоай болх дIаболабеш оаха кхыча республикай методически советашца а иштта вай республика ерригача культура учрежденей методически советашца а айхха бувзам оттабаь хилар. Лоацача хана Минскере, Одессера, Иркутскера, Киевера, Ленинградера, Мурманскера, Горькера, Белгородера, Ригера, кхычахьара а оаха даьча дехарех маьхера методически материалаш яйтар тхона, царна эшараш оаха а дIаяхьийтар. Цу тайпара методически а репертуарни а материалаш хувцилга вIаштIехьдаьккхад тха совето республикански халкъа творчества ЦIенца, культура министерства методически кабинетаца, республикански библиотекаца. Иштта бувзам лоаттабаро дикка новкъостал ду республика ерригача культура учрежденей болхлошта хадданза эшаш йола методически материалаш хилийтара.

Духхьал укх итт бетта совето кийч а яь культура учрежденешта дIаяхьийта репертуарни, библиографически, методически материалаш 70 совгIа я. Царна юкъе Октябра 50 шу дизара кийчо еча пайда эца лаьрхIа: «Сийлахь - боккхача Октябро коммунизмага бода никъ хьабийллаб вайна», «Октябро хьакхелла искусство», «Саг, къахьегам, коммунизм», кхыяраш; В. И. Ленина бIаь шу дизара кийчо еча накъаяргьяраш: «Ленински деноӏш деза де кийчлуча культура цIенойи клубайи берий сектораршта дола методически хьехамаш», «Ленина образ искусствеи литературеи, дуккха кхыяраш.

В. И. Ленина цIерагIча культура Двореца балха планага а материальни торонашка а хьежжа вIаштIехьбаьккхаб ший болх методически совето. Ховш да цу Двореце дуккха культурно - массови мероприятеш чаккхйоахилга. ВIашагIъелла я цIи хеза йола художественни самодеятельность, болх беш я йоккхий халкъа коллективаш — оперни, драматически, халхарий, кхыяраш.

Эггара хьалха яьлар В. И. Ленина цIерагIара культура Дворец «ТIехдика болх бу ДК» яха сийлен цIи яккхара вай республике яьржача социалистически яхье.

Даим хул укхаза ленински а октябрьски а дешараш, тематически а салоIама а сайренаш, дукха кхыйола сакъердаме мероприятеш. Лоацца аьлча укхазара хьоахям эца мегаргболаш дуккха хIамаш да. Царна юкъера дикагIдараш къеста а деш республика кхыча культура учрежденешта дIадовзийтт методически совето. Бет - бетта типографе кепа а етташ наха юкъе дIайоаржаю укхаза беча балха планаш.

Культура учрежденей болхлой гул а беш царца тайп-тайпарча дешаех семинараш, совещанеш ю методически совето. Уж чIоагIа накъайоал. Облсовпрофа культураи бытаи отделаца цхьана дукха ха йоаццаш шин дийнахьара семинар - совещани йир методически совето. Укхаза гулбеннарашта массехк лекци а доклад а йиш ар, дикагIйола опыт вIаший йовзийтар.

Белгалдаккха деза дикагIйолча культучреждений балха опыт Iома а еш наха дIайовзийтача совето баь болх боккхача лоархIаме хилар. Иштта хIанзале совето Iома а яь дIайовзийтай «Красный молот» завода, Пролетбата, В. И. Ленина цIерагIча культура Двореций балха опыт. ХIанз химикий культура Двореце академически хора, В. И. Ленина цIерагIча культура двореца библиотека опыт Iомаеш ба совета болхлой.

Ала деза вай республика методически совета болх бовза хьашт долаш кхыча республикашкара советаш хилар. Дукха ха йоацаш лаьрххIа цу гIулакха Грозне ена хилар Черсий - Балкхарой Облсовпрофа методически совета председатель Л. С. Романенко. Совета болх а байза дуккха шоашта эшаш йола материалаш а ийца цIаяхар из. ХIаьта вай республика методически совета членаша а ба цу тайппара, балха опыт йовзара духьа Киеве, Минске, Ленинграде баха кийчлуш.

Культучрежденешта новкъостала лаьрхIа вIашагIъеллача цу кердача методически центра йоккха торо хулийт республике беча культурно - просветительни а кхетама а балха методаши формаши дегIайоалае, цу хьакъе беш бола болх эргабаьккха тоабе.

С. ПЯТАШ,
Облсовпрофа культурно-массови балха методически совета председатель.

Иштта хилча салоIилга хулий цох?

Сихача боларах, бе йоаллаш чемодан а йолаш, со трамвайш сецача моттига дIатIеводаш сох кхийтар бера хана денз вовзаш а везаш а вола сай новкъост Жамарза. Бе йоаллача чемодана а сона а бIарахьежа цо аьлар: «Цхьаннахьа ваха кийч ма веннавий хьо, гаьна ваха гIертий хьо?»

— Гаьна водац, цига Грозненски салоIача цIагIа салаIа ваха араваьннав со.

— Со хIанз цигара воагIаш ва, со ваха вале а кхы адам ма гIолде цига салаIа, — йоах Жамарзас.

— Ай, хIанз Iа фу дувц, из-м дика салоIа цIа лоархIаш да, лоархIаш хиларал а совгIа со се а хиннав цига кхозза-диазза салоIаш, сона-м дика хет цига.

— Маца хиннав хьо цига?

— Ялх-ворхI шу хьалха.

— Цу хана хиннари, хIанзардари, вайнаха оалаш махиллара, укхазара Макка миссел гаьна да, — аьлар Жамарзас.

— Кхы дукха дувцаргдац вай цигара гIулакх, со хIаьта а вета а путевка а ийца цига салаIа водаш ва, дIакхаьчача ховргда сона цигара сурт Iа яхача бесса ийрча дий, — аьлар аз. Iадика а йийца дIа-юха къаьстар тхо.

Ах сахьат далалехьа дIакхаьчар со салоIача цIагIа. ЧIоагIа безаме, дог гIоздаьнна бар духхьашха цига салаIа баькка нах. Вай республикера хинна а ца Iеш, поалахIарча вежарашха йолча республикашкара а нах бар цига салаIа баькка. Цу дийнахьа вIаший бовзара хетаяь сайре хилар. Цига дувцача кепах салоIача наха мел эша хIама долаш дар салоIача цIагIа. Дувцарах чаккхъяха лерхIар дукха мероприятеш: Казбеги моттиге, Каспийски форда тIа баха, город Грознерча исторически моттигашка гIолла экскурси е, краеведчески музеяга хьажа, кхыйола мероприятеш чакхъяха. Жамарзас яьхар бакъдац-кх аьнна хийтар сона. Цхьабакъда уж уйлаш а, цу дийнахьа гIоздаьнна хинна дог а гаьна даланзар. Дийцар даьсса хабар хилар кастта гучадаьлар. ЧIоагIа сагота яр. ТIаккха кхийтар со сай новкъоста Жамарзас яьхачох.

Шоай безам бале салаIа, шоай безам бале сакъерда, цу гIулакха эша наькъаш оашош лаха аьлча санна, шоай мукъах битар салоIа нах, ши бIаь совгIа саг ховш махиллара хьалха дIаяхача хана салоIача нахаца хIара сар-сарахьа хIана хилац аьнна тайп-тайпара мероприятеш йора. ХIана из гIулакх доацаш да, хIана аьлча культмассовика из гIулакх тесса дитад. Шин кIирах шозза мара бIаргайовнзар из. «Фу салоIалга да ер?» аьлча санна дIа-юка а хьежаш багIаш хулар нах. Цу гIулакхага хьежача бакъахьа вар салоIача цIен директор нов. Гончаренко.

Вай мехка массайолча предприятешка салоIача сахьата физзарядка ю, хьалха цу салоIача цIагIа а хIара Iуйрийна еш яр из. 14-ча июле денз 26-ча июле кхаччалца цкъа физзарядка хиланзар салоIача нахаца. Из а дукха лоадам боаца гIулакх лоархI мотт сона салоIача цIен администраце.

СалоIа цIа Грозненски Iама йисте улл. Хьалха дIадахача шерашка наха хехка лодкаш дар укхаза. Цу цIен лодкаш лаьттача, наьха шоай лодкаш латт. СалоIача цIен лодкаш дехад.

СалоIача наха чIоагIа Iаткъаш да нах чуIеш долча дукхагIча цIеношка радио ца хилар. Коа йоалла радио а керда хоамаш дувцача хана е эггара эшача хана болх ца байташ соцайий хул.

СалоIача цIагIа дIачувоаллача эIамига тика я. Наха эша тайп-тайпара товараш хилийта аьнна йийллай из. Цхьабакъда салоIача наха эггара чIоагIа эша сапа, цергаш цIанъю порошок, кхыдола товараш дац. Цига цахаддаш латташ да чхьагIар, къаракъ, йий. Бакъдар аьлча, сап-м эшаш а дий хьогI цига? Душ болх беш ца хилча сенна эш из? 20-ча июле денз 26-ча июле кхаччалца болх ца беш лаьттар из. Цудухьа городе а ухаш бане лувча безаш хилар нах.

15-ча июле вIаший бовзара яьча сайрийна белгалъяьхача мероприятеех кхоачашйир Каспийски форда тIа бахар. Вожаш ца еш йисар, хIана аьлча дукха сагота яцар цу гIулакха салоIача цIен администраци. Цхьабакъда шоаш салаIа бахара чIоагIа сагота хилар уж. 22—23-ча июле цIен кулгалхоех цхьа саг вацар салоIача нахага хьожаш. ЦIен директор, массовик, завхоз, сестра - хозяйка, кхыметтел лорех цхьа лор ца вусаш Эльбрусе баха хилар уж. Нагахьа саг цамогаш хуле, е Iам чу лувчача хана Iоакъанго ког хоадабойя (из хулаш да каст-каста), цунга хьажа а лор вацар.

СалоIача наха кийчбеча кхачан гIулакх во дац цига. Цхьабакъда, ала дезаш да эггара дукхагIа баьцадаараши соми хьабаьннача хана уж салоIача наха гуш ца хилар. Цу 12 дийнахь а кхыметтел, цкъа салат бIарга довнзар салоIарашта.

Иштта да салоIача цIагIара гIулакхаш. Цудухьа йоахар цига салоIача наха: «Цкъа венар кхы цIаькха-м воагIаргвац укхаза».

Б. КОСТОЕВ.

НАХА СИЙ ДУ

Атта бац продавеца болх. Цхьан дийнахьа лаьрхIача дукха ийдархой боагIа тика тIа. ХIаьта уж берригаш а шо-шоай оамалаш йолаш, дIадехараш бе-бе долаш ба. Уж массава а раьза хилийтар духьа, цар дIа мел дехар царна хилийтар духьа цар яхачунга ладувгIаш, царца Iимерза, уж теркалбеш хила веза. Торговлера уж тайпа болхлой ба ийдархошта дукхабезараш а цар сий дераш а. Из тайпа продавец волча гIад а бахе болх уж, цига шоаш безаме тIаэцаргболга, шоашта эшаш дола товар цигара корадоагIаргдолга а хови.

Шаьларча райунивермага кIадаш дохкача отдела заведующелла болх беш я Магомадова ПаьтIи. Болх беш из йолча дийнахьа дайзар тхо вIаший. Дукха нах бар цу дийнахьа тика тIа, хьаштдола товар харжа йиш йолаш дар отделера. Белгалдоадаш дола гIулакх малагIа дар аьлча, из дар Магомадова ПаьтIе продавецаца Кадырова Лейлайца цхьана сих ца луш, ийдархоша дIайийха материал безаме дIакховдаеш, хоржаш барашта дикагIа малагIа хургья хьехаш, цар гIад а бахе ийдархой гIулакх деш хилар. Цу тайпара, шоаш баьча маьха чIоагIа раьза хиле, ПаьтIаматаи Кейлайнеи доккха баркал оалаш дIаводар хIара ийдархо.

Магомадова ПаьтIе балха чIоагIа раьза ба шоашта гIулакх дикагIа мел ду дог ца Iабаш бола ийдархой хинна ца Iеш, райПО-и райунивермаги кулгалхой а. Ши-шегIа хинна хIама дац иштта чIоагIа наьха безам болари коллективана юкъе сий хилари. Цу гIулакха дуккхача шерашка болх бе а деша а дийзад.

Эггара хьалха продавец а йолаш 1957 шера тика чу мах бе эттар Магомадова. «Болх бе Iаманза йолча сона юххьанца халонаш ниислора. Хийла, кIаьд а яле чуеча, елхар со. Тика тIара шоашта хIама эца боагIа нах оамалаш цхьатара йолаш мича хул. Цар аьннар, хала дале а, ла дезаш хулар. Цхьабакъда, тIехь-тIехьагIо ший метте дIаэттар долла хIама. Со дIаIемар ийдархошца. хIаране яр хIана йовзац аьнна, цар оамалаш йовза яьлар со. Торговле болх бувцаш дола литература дукха дешар аз, — йоах Магомадова ПаьтIе. — Сона дукхабеза из болх, салоIам хул сона из беш, кхы тайпа болх сайга булургбар мотташ а яц со хIанз» — аьлар цо дIахо.

Ший болх дикагIа кхетабари Iомабари духьа Нальчикерча кооперативни техникуме заочно деша йода Магомадова ПаьтIи. «Хала дар деша, цу хана дезалга хьажа а цу цхьан хана болх бе безаш а яр со», — йоах ПаьтIе. Цхьабакъда, уж ерригаш халонаш хIанз тIехьашкахьа йисай. Техникум 1964 шера йистеяьккхар цо. ТIаккха йоах ПаьтIе: «Аз газета лаьрхIа дувцац шуга. Цхьабакъда, айса лаьрхIар къайлагIа дувцаргда аз шоана. Хала хургдале а, (хIана аьлча тика тIара болх дукха ба, сайцарча болхлошта новкъостал де дезаш хул, сайга хьабеннача ученикашта хьеха деза, хIаьта кIезига цIагIара гIулакхаш а дац) хьатIадоагIача шера институте деша яха безам ба са».

Магомадовас хьийха, цунгара Iомабенна дукха болхлой ба хIанз района тикашка, шоашта баркал а оалийташ болх беш.

Шийгара дика гIулакхаш бIаргадайтари болх дика бари бахьан долаш хIанз шозлагIа райсовета депутатаIа хержай Магомадова ПаьтIи, хIаьта шоай райПО месткома член а я.

Мишта вIаштIехьдаьннад хьа хьайца балха болча новкъоастаишта юкъе а ийдархошта хьалхашка а сий долаш хила аьнна, шийга лаьча хаттара цо жоп делар: «Царна мел эшар де гIерташ хул со, царна эшаш дола товар тIадахьа аз, цар яхар цIаккха а теркал ца деш дитадац, нагахьа санна царна дезаш дола товар сай отделе ца хилча, райПО-ча заявка лу аз, каст-каста яхе айса а дувц райПО ийдархоша дукхагIа хоатташ дола товараш малагIаш да. ХIаьта цкъаза, райПО а цу тайпара товар доацаш хилча, Грозне яхе а дахь из. Цудухьа цар сона баркал а оал. Цудухьа «Жалобайи предложенейи» книжка тIа баркал оалаш мара яздаь хIама дац. Ер шу,—йоах цо, — ший тайпара шу да — Сийлахь - боккхача Октябра 50 шу дузаш, цудухьа оаха тхоай дерригa хьинар оарцагIдаьккхад цу езача юбилейна, берригача советски нахаца цхьана, даха доагIача тайпара накъадахар духьа.

М. АЛЬДИЕВ,
тха собкор.

ФУТБОЛ ДУКХАЕЗАРАШ

Дика футбольни команда я Надтеречни районе вIашагIъеллар. Из шоай районе меттел ерригача республике а йовзаш я.

ХIанз юрта футболисташ республика кубок яккхара яхье баьннаб. Белгтала я царна юкъе Надтеречни района команда. Наурцашца, МалгIабика района «Ингушский» яхача совхоза футболисташца шелковчанашца, «Гудермеский» совхоза, Мекен-Юрта спортсменашца лайза а лейза массанел котъяьлар Надтеречни района футбольни командa. Цун тренер ва шоллагIа спортивни разряд йола футболист Давлетукаев Хьасан.

С. АЛИМХАНОВ.

АГРЕССОРИ ЦУН ГАДОАХАРАШИ—ХИЙРАБАЬХАБ

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

Пхе дIиранна никх баьлча санна лаьтта Нью-Йоркера Ист-Ривер яхача хи йисте ягIа ООН-а йоккха здани хIанз сатийна я. Флагштокашкара Iояьхай организаце членаш долча дуккхача къамий байракхаш. Йоассеннай Генеральни Ассамблея заседанеш хула зал. Туристаш мара бац тоабаех ООН-а йIаьхача коридорашка гIолла лелаш.

Ший болх юкъагIбаьккхаб ООН-а Генеральни Ассамблея чрезвычайни сессе. Цун трибуна тIара йийкар израильски агрессораши цар гадоахараши хоадамболлаш бехке баьча дукхагIа долча дунен халкъий эгIазала оаз. Цхьабакъда, Генеральни Ассамблеяна маганзар керттера решени тIаэца — израильски бIунаш цар дIалийцача ерригача территорешкара сов чехка кхы къамаьл а доацаш арадоахилга хьадеха. Цунна бехке — Америка ВIашагIкхийттача Штатий, Англе, кхыча империалистически державашкахьара агрессора галахар. ЙоагIаш йола решени тIаэцилга юкъагIдаккхар духьа массе тайпа экономически политически низ оарцагIбаьккхар цар. Сесси геттара дIакъовлийта а цу тайппара агрессора кулгаш хьадаста а гIерташ дар цар мел леладаь гIулакхаш.

ООН-а дуккха а дукхагIа болча членаша хоадамболлаш юхатехар уж гIулакхаш. Ший болх чакх ца а боаккхаш, юкъагIбаьккхача Генеральни Ассамблея тIайийцар, нагахьа санна гульянза яргйоацаш гIулакх отте из юха а гулъе председатела бокъо луш йола лоархIамера решени. Из, шеко йоаццаш, агрессор юхатохаш йола низ бола фактор я.

Генеральни Ассамблея иштта решени тIайийцай чрезвычайни сессе ерригa материалаш, Кхерамзлен Советага дIаяла аьнна. Цун маIан да, машари кхерамзлен хьаллоаттадара хьалхара керттера бехктокхам шийна тIалатташ йолча ООН-а лоархIамеча органа организаце дукхагIа болча члений лоIам теркалбе безаргхилар. Iарбий ерригача территорешкара израильски бIунаш сов чехка арадоахилга дIадехаш йолча, блокашта юкъе доацача мехкий резолюцена тIехьа голосовани маьярий социалистически, Iарбий, дуккхача афро - азиатски, кхыметтел цхьадолча малхбузеневропейски а мехкаша.

Цу тайппара, израильски агрессех хьахиннараш дIадахара лоаттабеча къовсаме хIанзле лоархIаме фактор а хинна дIаэттай ООН-а Генеральни Ассамблея чрезвычайни сесси. Цо дерригача дунега гуччахьа дIахьекхар агрессори цун гадоахараши морально хийрабаьха хилар. Хозахетадаь дац Гаргарча Малхбоалене империализма позицеш мелъяларах цIенхаштта сагото кхаьчалга хьахьокхаш дола сакхетамера къамаьлаш Вашингтонеи Лондонеи хIара денна дукхагIа хозаш хилар. «Вашингтон дейли ньюс» яхача американски газето хоам бу Iарбий мехкашцара шоай гIулакхаш кхы даха лог доацаш телха хиларца дувзаленна ВIашагIкхийттача Штатий правительственни гIозарашка чIоагIа корзагIбаьнна хиларах. Цу гIозарашка, язду газето, гIайгIане бакъду, байнача бетта израильски тIом лаьттача хана Iарбий ворхI паччахьалкхено хоадалаь дипломатически гIулакхаш юхаметтахIоттадан таьмаш лар».

Американски обозревателя Рестона яхачох, хIана Израилен цун гадоахараш эггара чIоагIа догдоах Iарбий мехкий бIарчча цхьа фронт вIашагIтеларга. Цхьабакъда, израильски агрессе дукха хIамаш Iомадаьл цу пачхьалкхдаьккхений кулгалхошта, цудухьа цар хIанз чIоагIа низ тIабохийт империализмо делалу тийшача балха гIулакхаш хьаггучалахар духьа.

Каирски университете цу къамаьл деш, ОАР-а президента Насера белгалдаьккхар, йоккхийча империалистически державаша вIашагIеллача агрессе керттера лийрхIар лаьттаи дIалушадалар латташ а доацаш Iарбий халкъашта карагIдаьнна революционни гIулакхаш дIадахкар лаьтташ хинна хилар. Цо белгалдаьккхар, шие лийрхIа из керттера гIулакх духьа лаьтташ хилар, аьттув ца баьнна хилар, Iарбий паччахьалкхенаш тIахьийхар мугIараш кхотадара а шоай цхьоагIо чIоагIъдра а.

ХIанз дерригача Iарбий мехкашка еш кийчо я агрессораи цун гадоахараштеи духьалара чIоагIа бIарчча цхьа фронт вIашагIйоллара правительствашта керте латтарий совещани гулъяр духьа. Цу вIашагIкхетарца (хетаргахьа 10-ча августе лаьрхIача) дувзаденна боаккха хьалхарагIа а лоархIаш 1-ча августе Хартуме (Судан) Iарбий паччахьалкхений кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий совещани гулъе лаьрхIал. Египетски газеташа язду, кхыча мехкашцарча гIулакхий министраша эггара хьалхарча аргIанна дувцаргда правительствашта керте латтарий совещани гуллургйолча моттигахи цун ден повесткахи дола дош. Цул совгIа, уж хьожаргба укх проблемашка а: израильски агрессех хьахиннараш дIадахари хьалхарча этапера къовсам болабара берригача Iарбий юкъара план оттаяри, берригача Iарбий юкъара цхьа командовани вIашагIйоллар, моастагIал долча мехкашта лоаттаду Iарбий мехкаьтта соцадар, Iарбий мехкашкара американски английски тIема базаш дIаяхар, н. кх. дI.

Хургйолча цу совещане боккха лоархам бу Iарбий паччахьалкхений кулгалхошта. Совещани хьаллоацаш ше къамаьл деча хана ОАР-а президента Насера хьакхайкадир. «Правительствашта керте латтарашка голла Iарбий вIашагIкхетилга вай чакхдаккха деза хIара, паччахьалкхена керте латтачоа ший декхар дIадовзийтар духьа». Цу дешашкара гуш да Iарбий халкъий творчески низехи йоккхийча потенциальни торонехи, аьттув ца балара метте бIаьшеренашка къамашта дагалаьттараш кхоачашдар духьа лоаттабу кхы тIа а айбаь керда къовсам дIаоттабара, пайда эца лаьрхIа хилар.

ЙОККХИЙЧА ТОПАШТА ДУЛХ ЛОХАШ

Инаралага М. Тэйлорага—американски эскара штаба начальник хиначунга а Сайгоне американски посол хинначунга а —хIанз кхаьчар, массазза а цунга кхоачаш хинначоа башха тара доаца дакъа да. США президента къаьстта консультант вола из цхьаькха президентски советникаца К. Клиффордаца цхьана вербовочни миссеца океанал дехьа вахийтав. Лакхе латтача кIайча цIен эпсарий никъ вьетнамски халкъа духьаларча агрессега гIолла США союзникаш долча мехкашка гIолла улл. Тэйлори Клиффорди хIанзале а Сайгоне хиннаб, цигара Таиланда столицагахьа бахаб, хIаьта цул тIехьагIа Австрале, Нови Зеланде, Къулбехьен Корее гIоргба.

ХIанз, 470 эзар американски эскарали 650 эзар сайгонски эскарали совгIа, Къулбехьен Вьетнаме ва Вашингтоно аларах американски союзникаша цига вахийта 60 эзар гаргга салтеи эпсари а. Царех эггара йоккхагIа йола контингент къулбехьен - корейски я. Цунца ва 50 эзар хIана вац аьнна вола саг. Вожюхевиса 10.000 салте Австралена, Нови Зеландена, Таиланда доагIача даькъа кхоач.

Дукха ха йоацаш США оборона министр Макнамара инспекционни наькъаца Къулбехьен Вьетнаме ваха варо хьахьекхар, США-с тIом шербара никъ дIахо а тIагIертта дIахьош хилар. Президента еннача ший рекомендацешка Макнамарас, белгтала аьлча, йоахар, американски союзникашкара хьалеха деза Къулбехьен Вьетнамера цар бIунаш кхы а дукхагIа хулийтилга.

Американски союзникашкара йоккхийча топий дулха керда контингенташ хьаозар духьа ваха ва океанал дехьа инарал Тэйлор а цун коллега а. Цхьабакъда, из цар мисси дика тешаме йоапаш я. Шоай визита Тэйлореи Клиффордеи хержача цхьайолча столицашка хIанзле а уйлаш е баьгнаб дяда Сэма шоаш перспектива йоацачеи кхерамечеи авантюрана юкъеэза хилара. Вашингтоно цкъа сана дуккхаза а увттаяьй вьетнамски тIом «коталонца» чакхбоаккхаргбола ханаш. Уж тIехъьинa дукха ха я, хIаьта тIом маца чакхбаргба ховш дац. Цхьа бахьан доацаш дац воински контингенташ алсамъяхара хьакъехьа еча переговорашта нийсса Тэйлореи Клиффордеи лийрхIар «дог иккха болча американски союзникий дог урaоттаделга дар».

ХIаьта, нагахьа санна американски эмиссараша Сайгона тIабихьача низа аьттув баьннабале а (инарала Ки сихвенна хьакхайкадир, къулбехьен-вьетнамски эскар кхы а 65 эзар саг дукхагIа хулийтаргда, аьнна). Бангкоке кIезига - дукха халагIа хилар Тэйлораи Клиффордаи. Таиландски прессо белгалдоаккхачох, Бангкоке цIи яккханзар Къулбехьен Вьетнаме йохийтаргйолча таиландски контингента хьакъехьарча «цхьанна а хаьлла йолча цифра». Вашингтоно ший союзникий керда совещани гулъяьча хана цу дешага хьожаргья аьнна дош даларах кхоачамбир таиландски оагIоно.

Шоай «союзнически декхараш» кхоачашдарцара Америка союзникий гIулакхаш «шийла »хилар теркал а деш, шийна хетачох «Нью-Йорк таймс» яхача газето 28-ча июле яздора, Тэйлореи Клиффордеи миссе аьттув баргбац, яхаш.

«ЭГIАЗАЛА ГАЙДОЛГАШ» КХАЬЧАД

Массазза а хьалхашка увттача дешашта тара доаца дош эттар президента Джонсона хьалхашка дIахахача кIирагIа: кхоачашдича бакъахьа дарий-те ше инарала Уэстморлэнда Къулбехьен Вьетнаме кхы тIа а низаш дахийтара хьакъехьа деш дола дехар? Е хьалхарча аргIанна Детройте гIайттача негрий восстани тоIаяра низаш дахкийта яхача Мичигана штата губернатора ду дехар кхоачашдича хургда бакъахьа? Инарала Уэстморлэнда ак ца а оалаш, президента Джонсона мел аьлча а хьалхарча аргIанна ший резервера 4.700 салте хьожавир «чурча фронтерча» тIем тIа вахийта. Детройтерча горингашкара фронт гаргагIа ма йий Вашингтона. Вьетнама тропически джунглешкарча фронтал. Вашингтона шийна чухьа баха неграш 60 процент (Детройте бахача 30 процентаца нийсбича) хиларах хIаьта а. «Уолл стрит джорнэл» яхача газето деча тешалах. Детройтерчул е Ньюаркерчул кIезигагIа йоацаш «доагора материал» Iайнай Вашингтонерча негритянски геттошка. Столични учрежденешка болх беш болча хестабаьча кIайча чиновникий дегIа зулам бод сов дукха дийтта са кхоачадаь болча Вашингтоне бахача 550.000 неграша де тарлуш дола хIама дагадехача.

Дагадоацаш хинна хIама дац негритянски геттошкара неграш гIовттари хьари, 1967 шерара ахка неграш чIоагIа гIовттарца белгалдаргда, яьхалар ер шу хьадоладеннача юххье денз, хIаьта Iаьдалаш цунна кийчлуш а дар. Цхьабакъда, восстаней дукхали йоккхали хийттачул тIех хилар. Неграш гIовттари хьари белгалдаьд 50 городе. Вийна — 74, човнаш яь — 2000, лаьца — 5000. Алхха цхьан Детройте бегалъяьй 1.163 моттиге яьнна цIи. Иштта я Америкерча «ТIема чухьарча фронтера» уха юххьанцара сводкаш.

Америка городашкара негрий восстанеш ши-шегIа гIетташ я. Цхьаккха тайпа организацегахьара кулгал доацаш лел уж. План а оттайий йолаяц уж дIа. Уж я, сурт оттадеш аьлча, хIара негритянски гетто Iайна доагора материал ши-шегI лоталарах хьахинна. «ЭгIазала гайдолгаш» кхаьчал. «Неграш гIовттар,— йоах негритянски лидера Мартин Лютер Кинга, — из я ла могаргдоацача хьалашта духьала хьайна бIарг-са доаца бунт». Шоай формага диллача кхыча капиталистически мехкий тоIадаь доахкача халкъий классийи исторе чухь хIанзалца хиланза долча хIаман хьисапе хеталу уж восстанеш. Кхыча мехкий наблюдателаш цецбоах, белгтала аьлча, гIайттача неграша цIераш еттараш уж шоаш баха улицаш хиларо. Цхьабакъда, цецвала хIама укхаза дац. Ваханза ца воалаш дола геттошкара вахар физически моральнии гIулакхашка диллача XX-ча бIаьшерерча Америка из эхь, дорхвеннача хана, ший кулгашца дIадаккха безам болаш дог чIоагIденна негр хилар кхетаде йиш йолаш, унзара да.

ГIайттача неграшта къахетам боацаш низаш даьдар аьнна юхасопадергдац Америка негритянски революци дегIаухилга. Баьдеча геттошка цхьа восстанеш ярах тоъам беш яц из революци. Детройте ювлача цIерий кIуро белгалдоаккх хатар эттачеи цу цхьан ханна мел аьлча а цу революце шоллагIча даькъера мара доацачеи гIулакхет цаI. Ткъо миллион неграш революционни уйлано хьоабаь ба. Цар шоай мугIараштa юкъера хьаувттабу шоай халкъа граждански бокъонаш бахьан долаш лоаттабеча къовсаме заим эффективнегIа йола средстваши пайланагIа долча гIулакха тIалерзалаь низаши лохаш бола керда лидераш.

Г. ШИШКИН,
В. ХАРЬКОВ,
И. КАДОМСКИЙ.
(ТАСС).

ХАОТТАМ

СССР гидрометеорологически центра хоамашка диллача, август бетта Предкавказье малхбоалехьа бетта чухьа юккъера лаьрхIа фе температура боарама гаргга, 19—23 градус йIовхал а йолаш хургья. Бетта хургйолча йоачаех 50—70 миллиметр хургья.

5—15 августа гаргарча ханеи бетта юххеи морхаш лоацача хана дикка дукхагIа хургья. догIаш нонагIа кхайсса а делхаш хургда, дикъув къаргда. Юхейисача ханз нонагIа, йоачан а йоацаш, кIезига-дукха морхаш хургья.

Хьалхарча ах бетта мух нонагIа къилбаседера хьекхаргба, шоллагIча ах бетта къулба-малхбоалера хьокхаргба, секунда 3—5 метр массал а долаш. 5—16 августа гаргарча ханеи бетта юххеи мух къилбаседера чIоагIагIа хьекхарба, секунда 12 метрга дIа а кхоачаш.

Температура эггара лакхагIа хила мег 21—24 августе: бийсанна 15—20, дийнахьа 29—34 градус. Эггара лохагIара температура 15—18 августе хила мег, бийсанна 2—7 градуси дийнахьа 14—19 градуси йIовхал а йолаш. Юхейисача хана температура бийсанна 8—13, дийнахьа 22—27 градус хургья.

МЕТЕОСТАНЦИ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгIа

1 август, 1967 шу.

РАДИО: 6.30 — Нохч-ГIалгIайчен лаьтталоладерхо (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.10 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.10 — Передачай программа. 8.10 — «Сердало» газета обзор. 8.20 — Ашараш. 8.30 — Къона тIехье (гIалгIай меттала). 8.45 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — Концерт. 16.30 — «Политинформатор цехе» яха беседа (гIалгIай меттала).16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 17.15 — Индустриальни Нохч-ГIалгIайче (эрсий меттала). 17.30 — Партийни дешари, итогаши, лекхараши яха беседа (эрсий меттала). 17.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 17.00 — Берашта дола фильм. 17.45 — Телевизионни кердадараш (нохчий меттала). 18.00 — «ДоттагIаь». Кагирхой клуб (нохчий меттала). 18.50 — Киножурнал. 19.00 — Телевизионни кердадараш. 19.15 — Чуэцаш латт ялат. 19.35 — «Къаьнарча Москве» яха телевизионни спектакль (хьалхара сери). 20.35 — Шовна, бераш! 20.50 — Классически музыка дукхаезараштa. Иллаш оал Обухова. 21.40 — Кинонихкъбара клуб. «Сенах лаьца дувц Мурапхула».

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. 3-39-11; бехктокхама секретара—3-34-38; партийни вахареи, культураи, промышленностеи отделий—3-42-30; юрта боахамеи письмойи отделий — 3-42-28:

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Ленина, 11 (3-й этаж). зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05246. Заказ № 3669.